

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗВІТ

надання послуг з проведення соціологічного дослідження

«Дослідження з питань гендерних аспектів насильства у школах України»

Дослідження виконано на підставі Договору про надання послуг з проведення соціологічного дослідження від 10.10.2016 № 54.19.02-08.16.СП між Всеукраїнською громадською організацією «Жіночий консорціум України» та Сумським державним університетом.

Науковий керівник:
канд. філос. наук, доцент Світайло Н.Д.

Начальник науково-дослідної частини
Д.І Курбатов

Суми – 2016

Звіт про результати соціологічного дослідження

Дослідження проводилося Центром соціально-гуманітарних аспектів регіональних досліджень Сумського державного університету протягом періоду з 10.08.2016 по 20.09.2016 рр. серед учнів/учениць та вчителів шкіл у Рівненській, Черкаській та Сумській областях.

Дослідницька команда:

Ніна Світайло – к. філос. н., доц., науковий керівник;

Андріана Костенко – д. політ. н., доц.;

Володимир Павленко – аналітик;

Юлія Савельєва – гендерна експертка;

Ганна Павленко – фахівчиня Центру соціально-гуманітарних аспектів регіональних досліджень.

Цілі дослідження:

З'ясувати чи існує проблема гендерного насильства у загальноосвітніх навчальних закладах. В разі якщо проблема існує з'ясувати розуміння, сприйняття та ставлення до проблеми гендерного насильства дітьми та вчителями і вчительками. Результати дослідження будуть використані у подальшій розробці навчальних програм для вчителів та вчительок з метою підсилення потенціалу шкіл у їх діяльності щодо запобігання насильства щодо дітей та між дітьми у школах.

Це буде зроблено завдяки з'ясуванню наступних блоків питань:

- Чи існує проблема гендерного насильства у загальноосвітніх навчальних закладах

- Чи рівне залучення дівчат та хлопців до різного роду заходів в учбових процесах у загальноосвітніх навчальних закладах

- Особливості ставлення вчителів до дітей, що ґрунтується на ознаці статі в учбовому процесі.

- Чи рівне залучення дівчат та хлопців до різного роду заходів позашкільної діяльності загальноосвітніх навчальних закладах

- Чи мають хлопці та дівчата рівну можливість обрати гуртки, спортивні секції.

- Якщо є проблема гендерного насильства, то яким чином вона вирішується

- Якщо є проблема гендерного насильства, яку допомогу потребують діти та вчителі для її вирішення

Цільова група:

Учні (4-ого, 7-ого, 10-ого класів) та вчителі шкіл

Вибірка:

В кожній області (пропорційно у Рівненській, Черкаській та Сумській областях) охоплено не менше ніж 3 школи (по дві школи у місті та одна – у селі). Також передбачалося опитування учнів трьох ланок шкільної освіти

(молодша, середня та старша школи). Таким чином відбір респондентів здійснювався на 2-ох етапах: на першому – з врахуванням географії та типу поселення (місто-село); на другому – з врахуванням шкільних ланок (учні 4-х, 7-х та 10-тих класів).

Всього опитано 1500 учнів/учениць.

Вибірка учнів/учениць у кожній області:

Сумська 552 учнів/учениць;

Черкаська 448 учнів/учениць;

Рівненська 500 учнів/учениць.

Крім того, в опитуванні взяли участь вчителі зазначених шкіл. Всього охоплено 405 вчителів.

Вибірка вчителів у кожній області:

Сумська – 135 учителів ;

Черкаська – 135 учителів;

Рівненська – 135 учителів.

Відбір здійснювався:

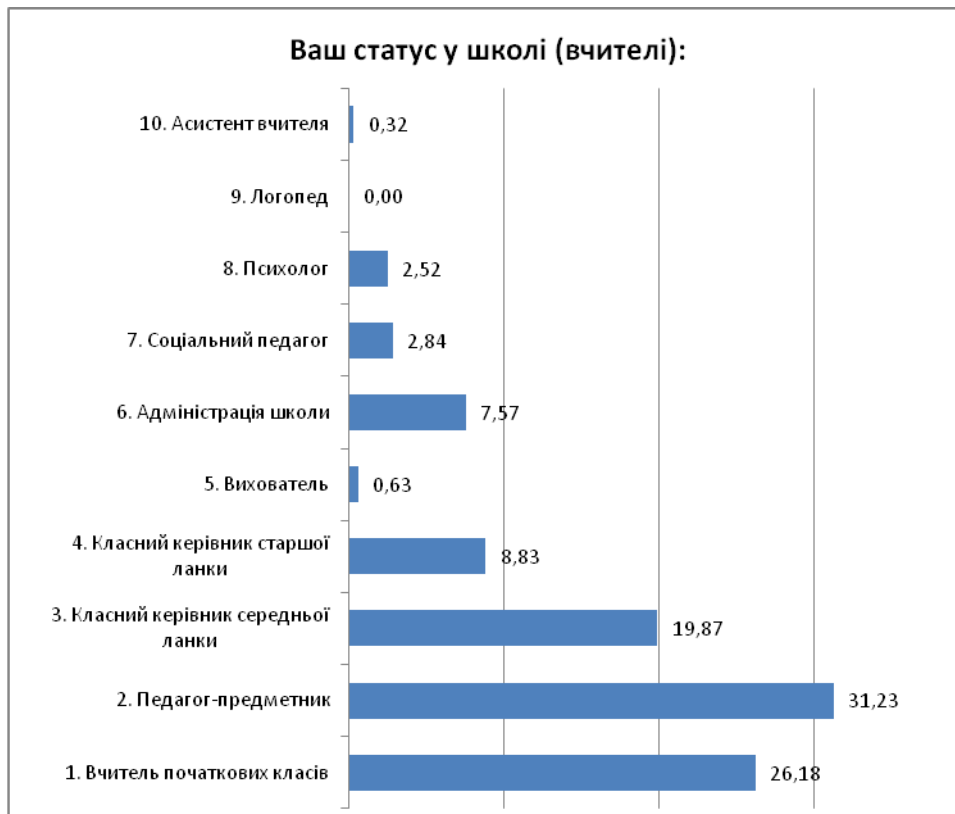
- **Шкіл:** узгоджувався з управлінням освіти у відповідних областях. Критеріями відбору було: 1) географічний (охоплено школи в різних частинах області); 2) за розмірами (охоплено як великі школи, так і малі.)

- **Класів:** узгоджується з керівництвом. На рівні кожної ланки охоплено паралель (всі наявні класи).

- **Учнів:** суцільне опитування всіх присутніх учнів у класі.

- **Вчителів:** механічним методом відбору на кожній освітній ланці (молодша, середня, старша школа) у тих самих школах, де проходить опитування.

Форма дослідження - опитування за допомогою напівзакритої анкети. Теоретична похибка вибірки не перевищує 5%.

Дослідження проводилося у два етапи. На першому етапі були розроблені програма та інструментарій, сформовано вибірку, а також проведено відповідний інструктаж інтерв'юерів. На другому етапі проведено польові роботи (збір інформації, перевірка роботи інтерв'юерів, вибракування анкет), комп'ютерна обробка, сформовані таблиці і підготовлено звіт.

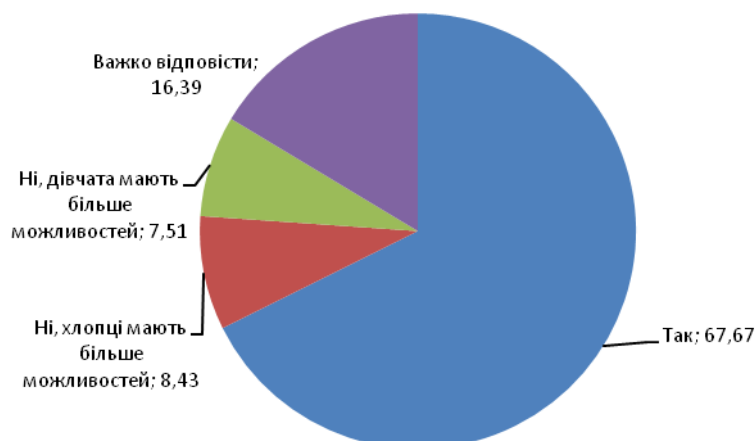
Обробка анкет велася співробітниками соціологічної лабораторії за допомогою програми «ОСА».

На основі обробки та аналізу отриманої інформації можна зробити наступні висновки.

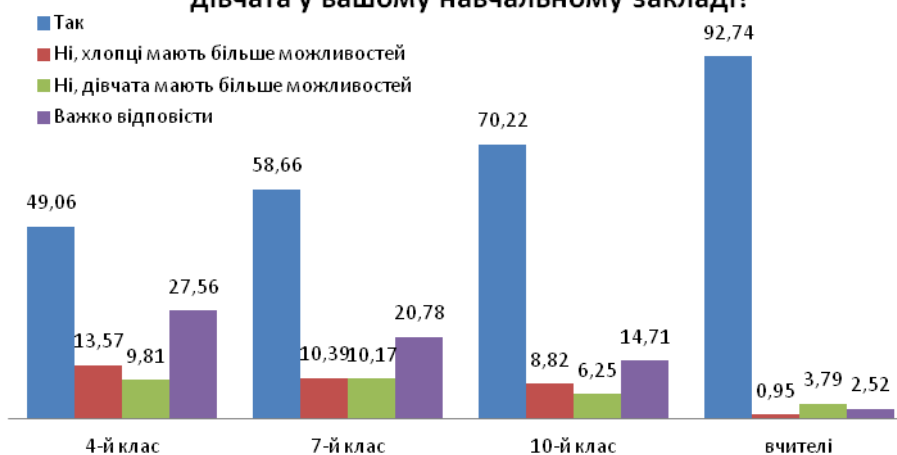
I. Чи існує проблема гендерного насильства у загальноосвітніх навчальних закладах?

- залучення дівчат та хлопців до різного роду заходів в учбових процесах

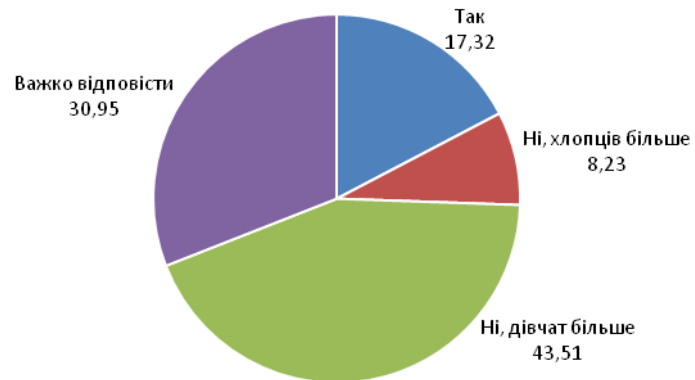
Діаграма 1. Чи мають однакові можливості для розвитку своїх талантів та здібностей хлопці та дівчата у вашому навчальному закладі?

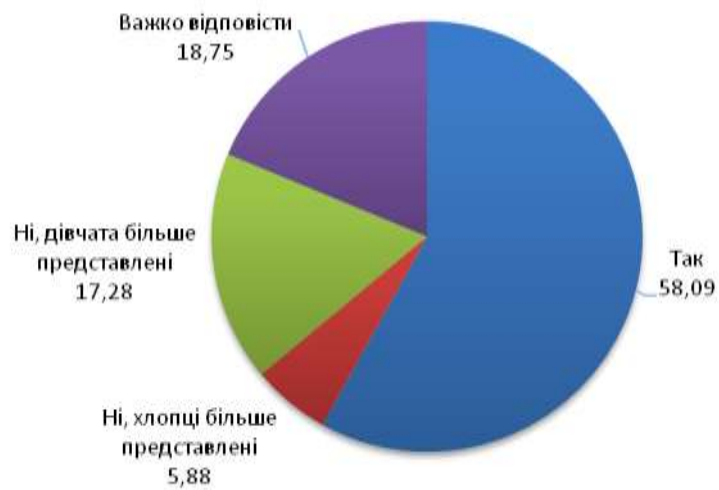
Діаграма 1а. Чи мають однакові можливості для розвитку своїх талантів та здібностей хлопці та дівчата у вашому навчальному закладі?

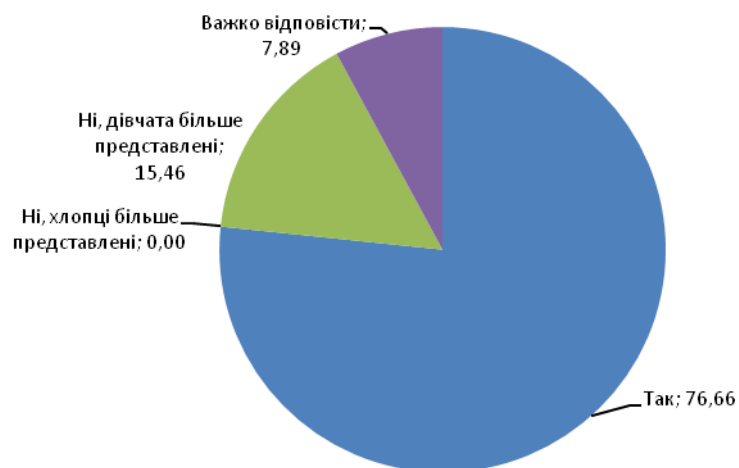
Діаграма 2 (7кл). Як на твою думку, у школі однакова кількість старост-дівчат і хлопців-старост?

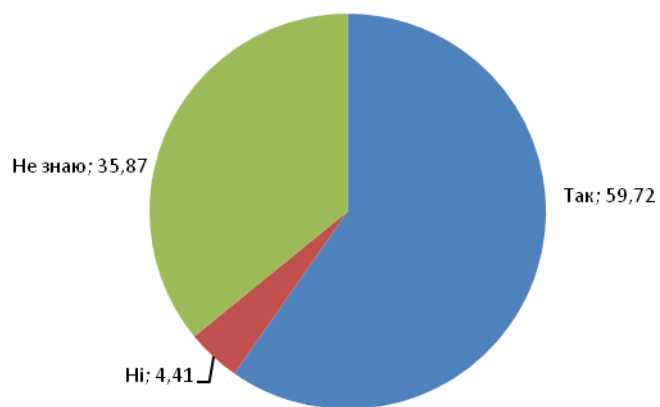
Діаграма 2 (10кл). На Вашу думку, чи мають однакове представництво хлопці та дівчата у старостатах школи?

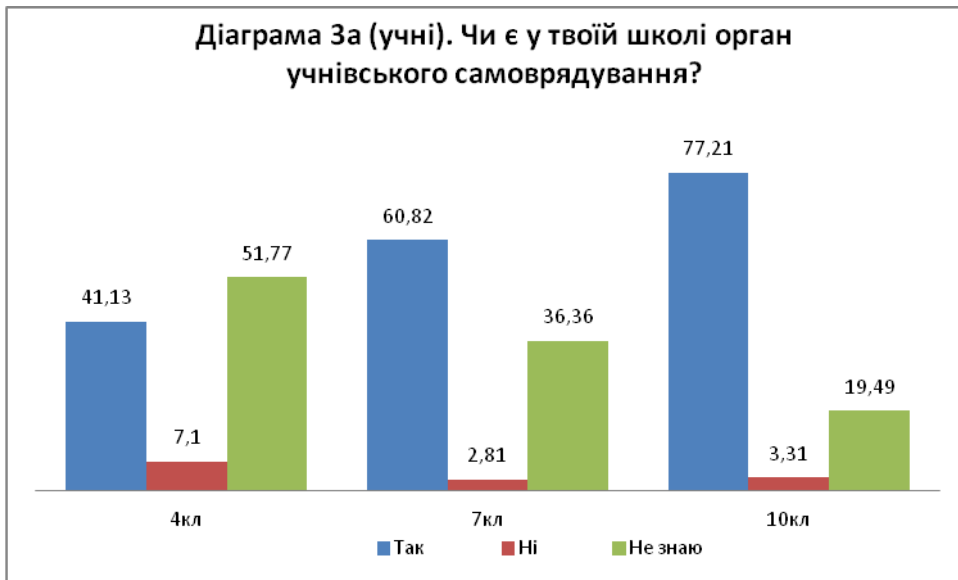

Діаграма 2 (вчителі). На Вашу думку, чи мають однакове представництво хлопці та дівчата у старостах школи?

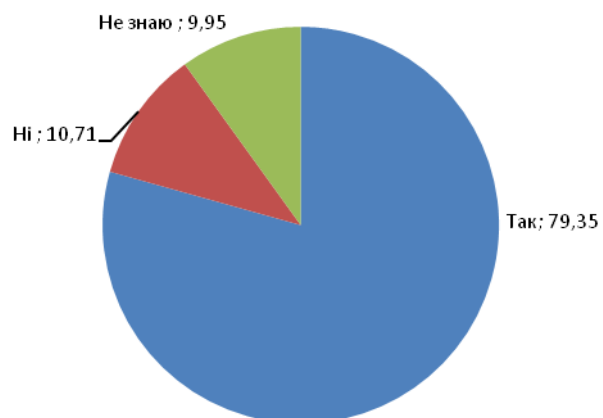
Діаграма 3 (учні). Чи є у твоїй школі орган учнівського самоврядування?

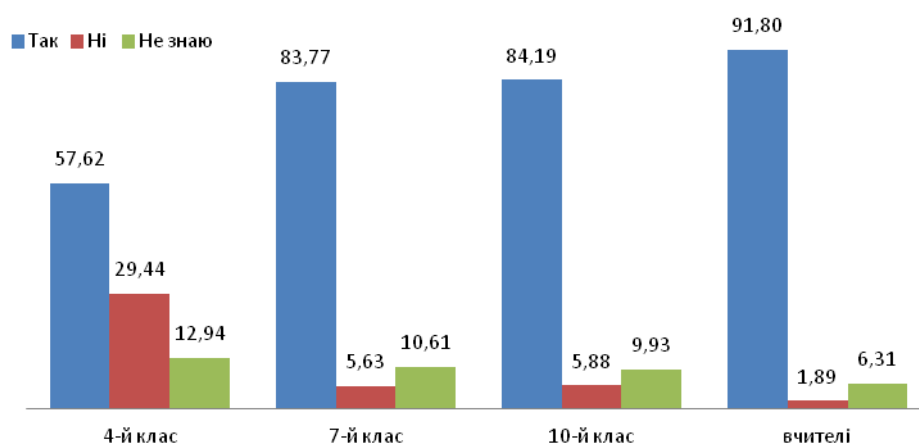

**Діаграма 5. Чи залучаються діти у вашому
начальному закладі до чергувань, прибирання?**

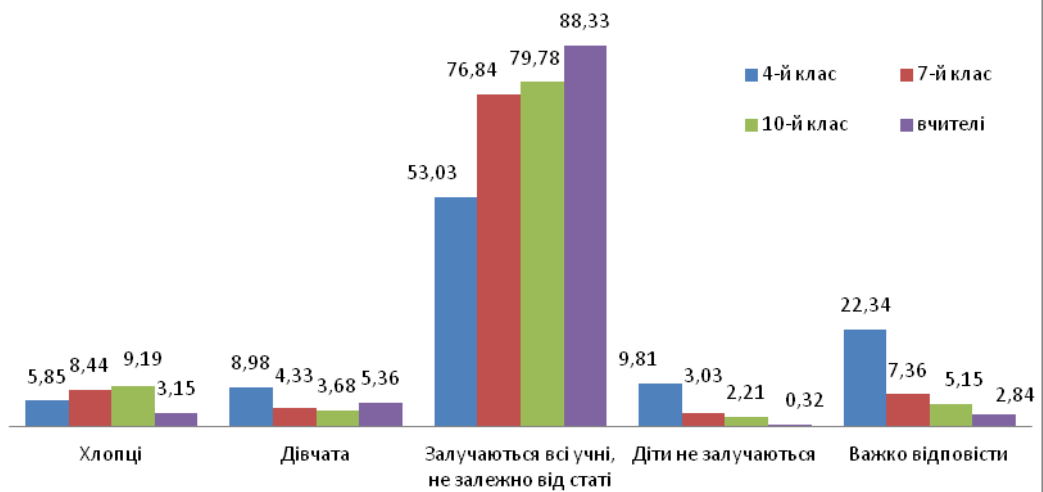
**Діаграма 5а. Чи залучаються діти у вашому
начальному закладі до чергувань, прибирання?**

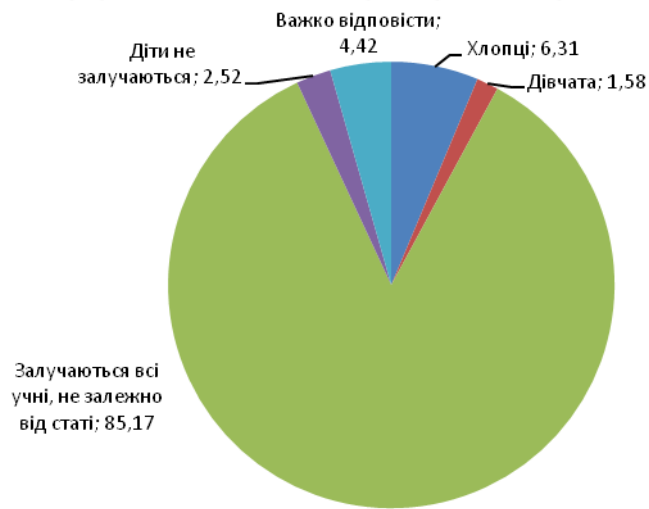
Діаграма 6. Якщо так, хто найчастіше залучається до чергувань/прибирання у класі?

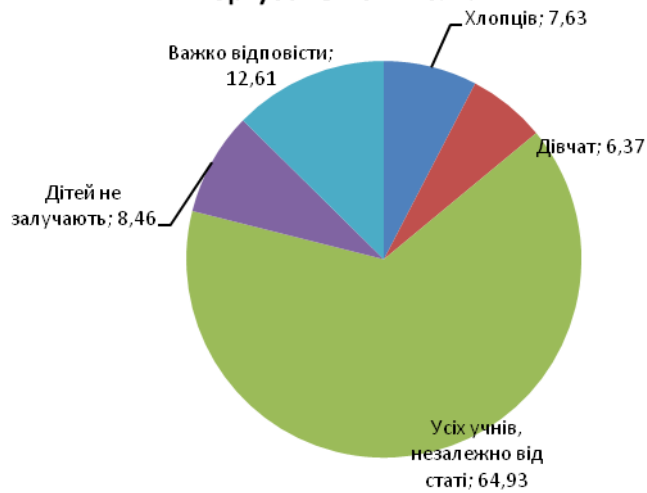
Діаграма 6а. Якщо так, хто найчастіше залучається до чергувань/прибирання у класі?

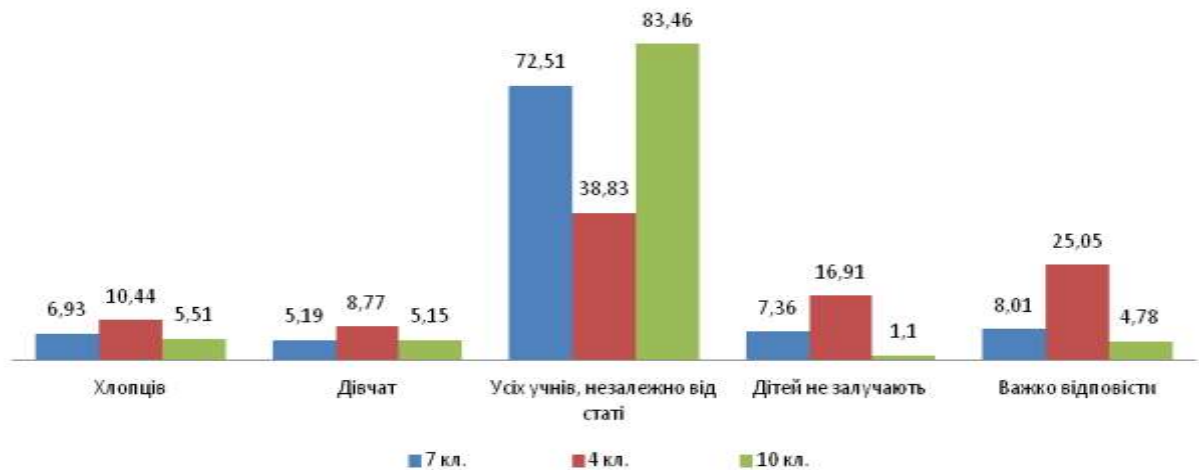
Діаграма 7 (вчителі). Хто найчастіше залучається до чергувань по школі та прибирання території?

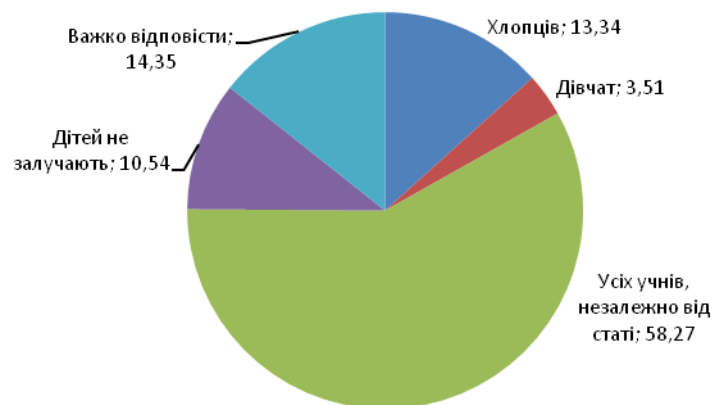
Діаграма 7 (учні). Кого найчастіше залучають до чергувань по школі?

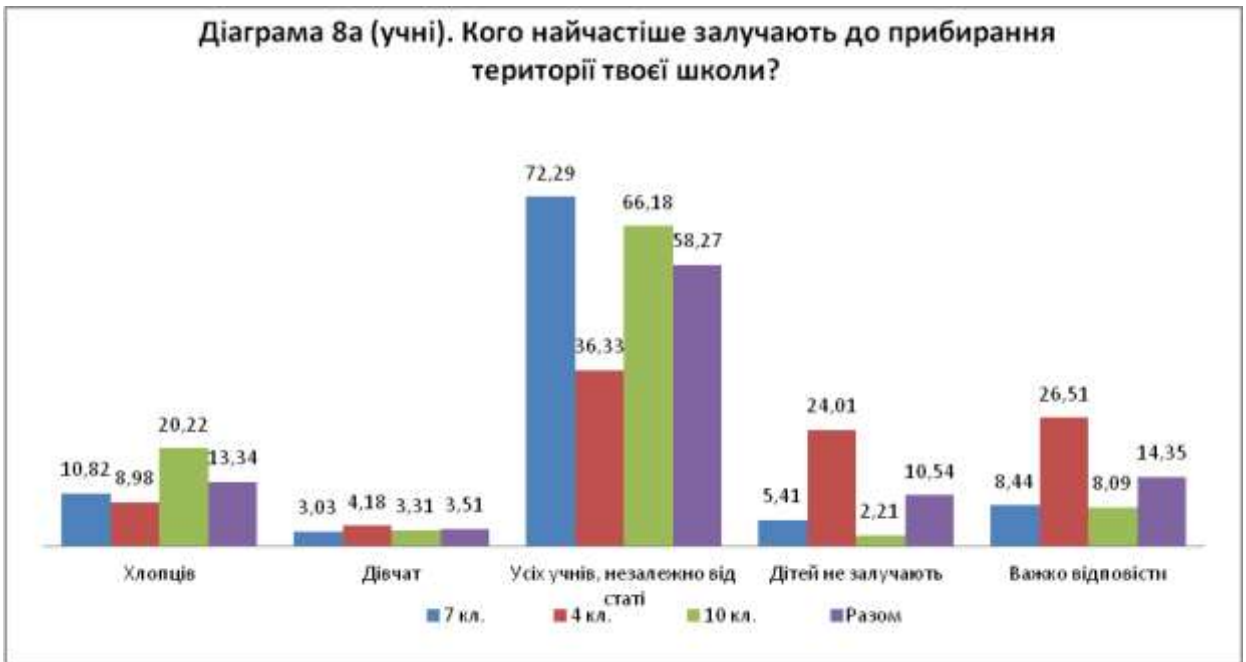

Діаграма 7а (учні). Кого найчастіше залучають до чергувань по школі?

Діаграма 8 (учні). Кого найчастіше залучають до прибирання території твоєї школи?

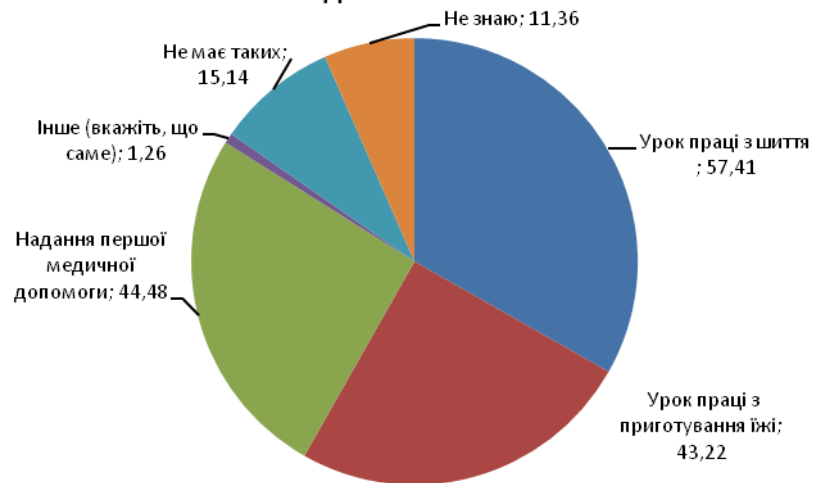

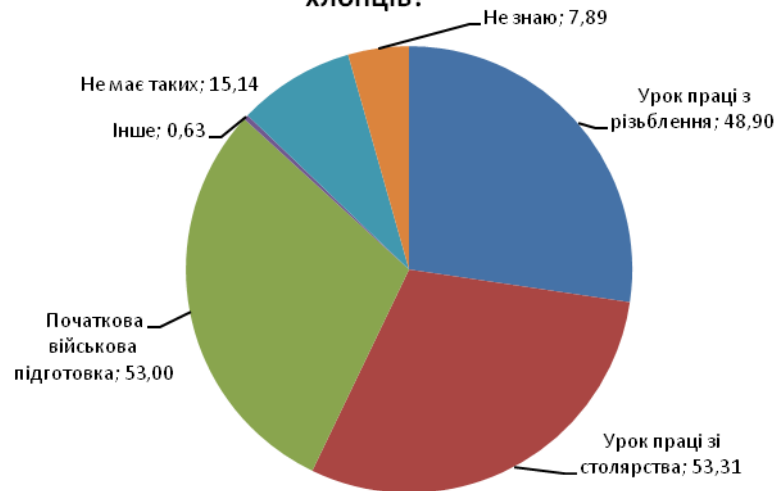
- ставлення вчителів до дітей, що ґрунтується на ознаці статі в учбовому процесі

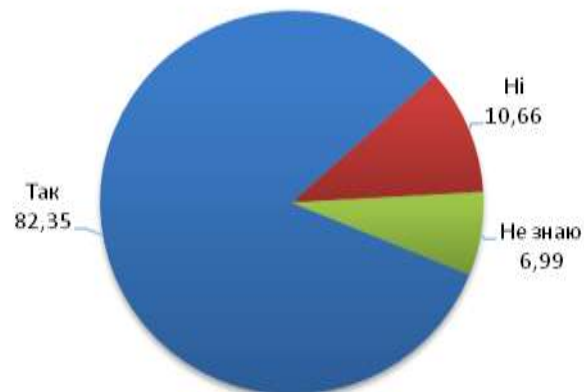
Діаграма 10 (вчителі). Які предмети виключно для дівчат?

Діаграма 11 (вчителі). Які предмети виключно для хлопців?

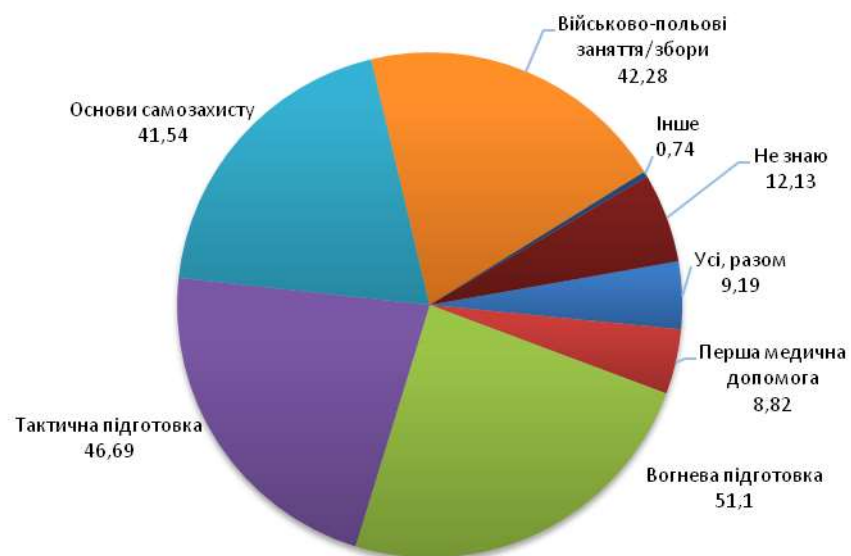
Діаграма 12 (10кл). Чи відрізняється навчальна програма предмета "Захист Вітчизни"?

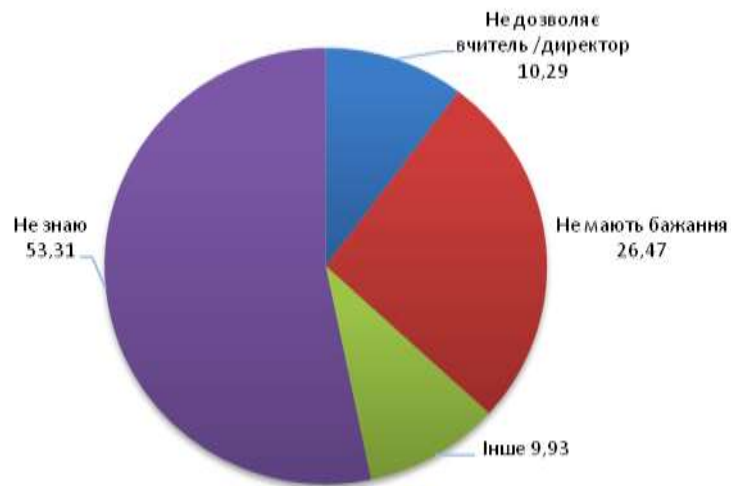
Діаграма 13 (10кл). Які заняття відвідують дівчата з цього предмету?

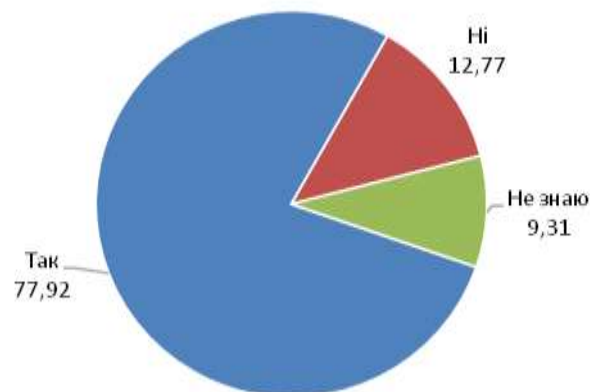
Діаграма 14 (10кл). Які заняття відвідують хлопці з цього предмету?

Діаграма 15 (10кл). Якщо дівчата не беруть участі у військово-польових заняттях/зборах, то чому?

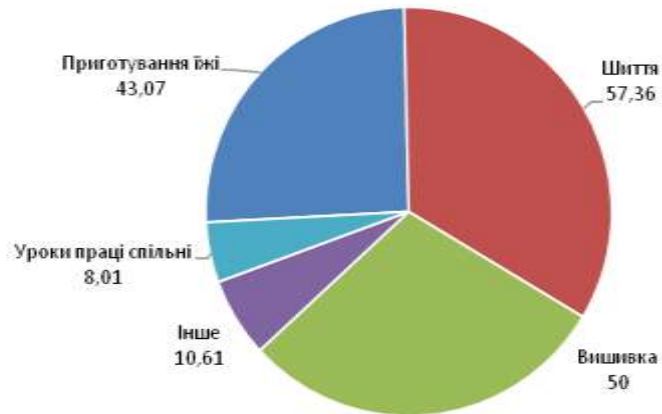

Діаграма 16 (7кл). Чи є у твоєму навчальному закладі уроки праці, які проводять виключно для дівчат та / або виключно для хлопців?

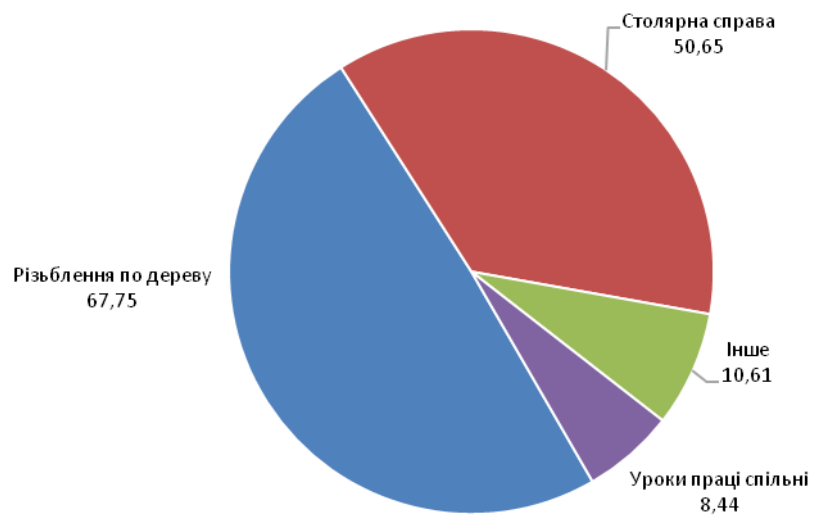

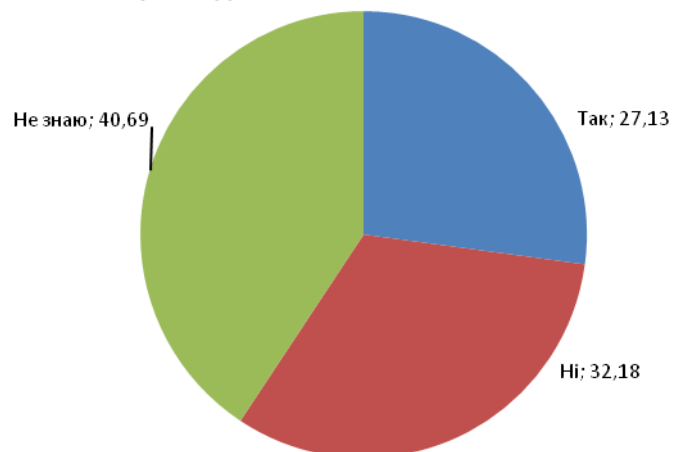
Діаграма 17 (7кл). Якщо так, то які саме уроки праці мають відвідувати дівчата?

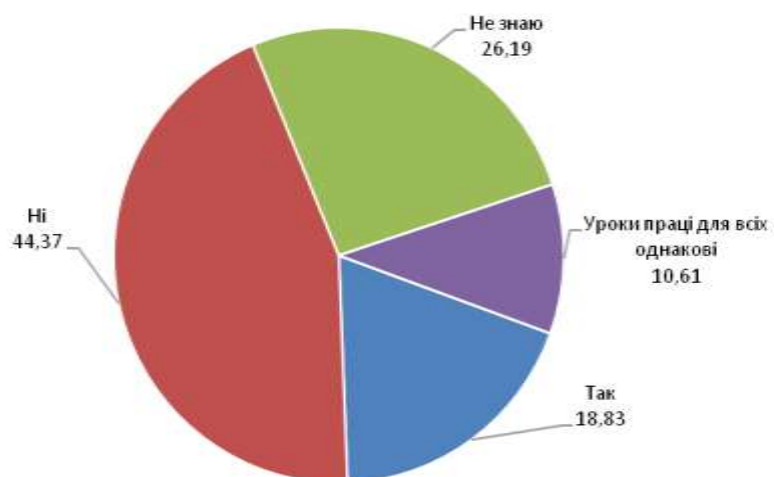
Діаграма 18 (7кл). Якщо так, то які саме уроки праці мають відвідувати хлопці?

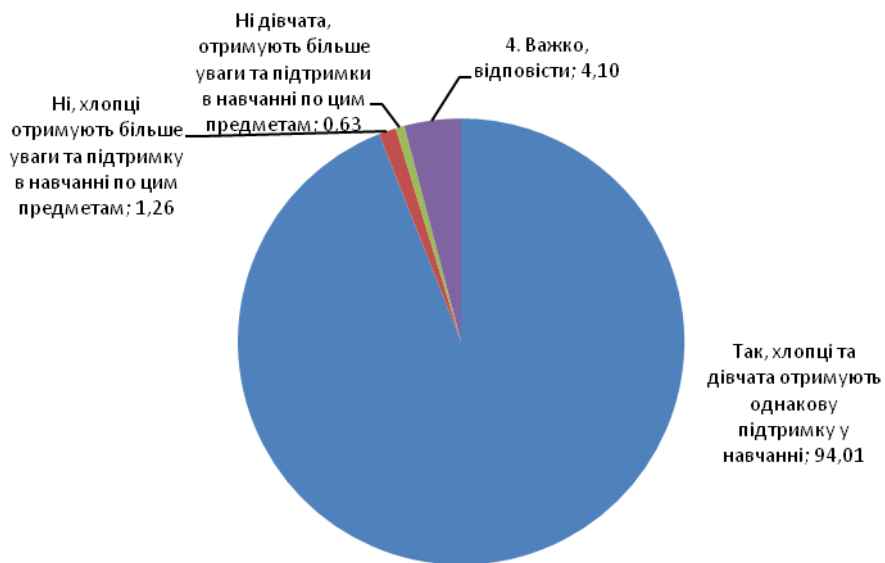
Діаграма 19 (вчителі). Якщо у вашому навчальному закладі різні уроки праці, чи може хлопець або дівчина обрати урок за своїми вподобаннями?

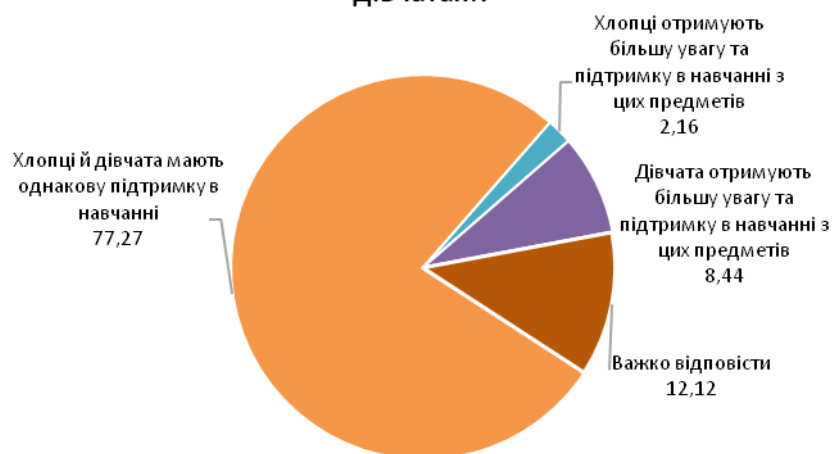
Діаграма 19 (7кл). Якщо у твоїй школі проводяться різні уроки праці, чи може хлопець або дівчина обрати урок відповідно до своїх уподобань?

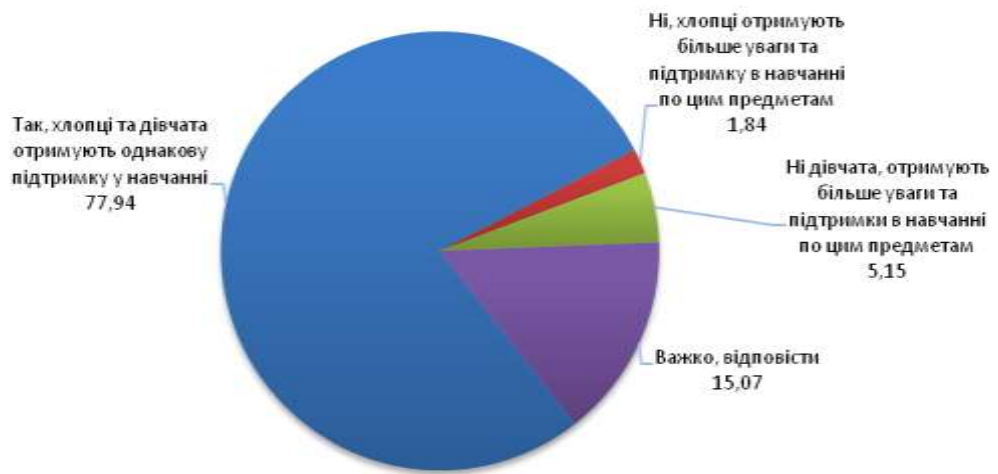
Діаграма 20 (вчителі). Як Ви вважаєте чи однакова підтримка у навчанні на уроках математики (алгебри), фізики, хімії, інформатики надається хлопцям та дівчатам у вашому навчальному закладі?

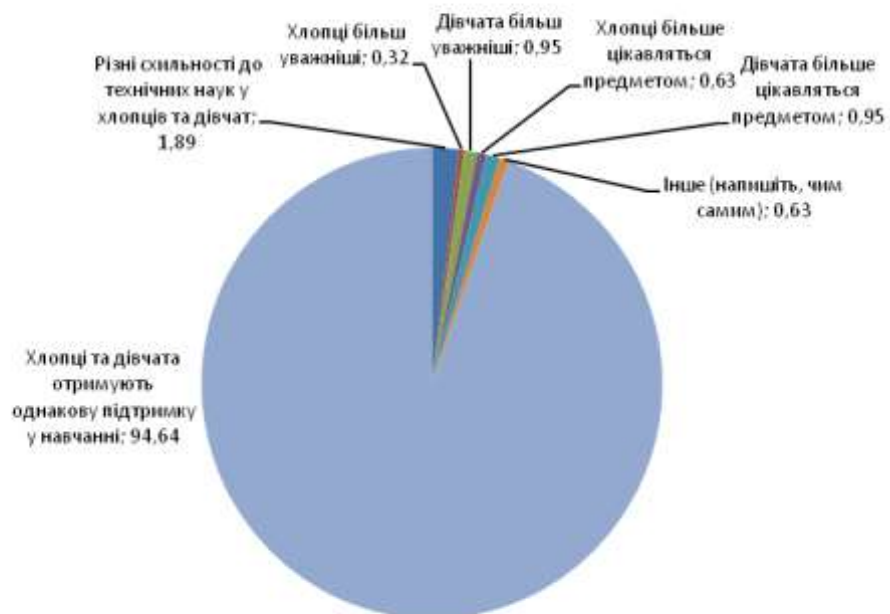
Діаграма 20 (7кл). Як ти вважаєш, чи вчителі та вчительки у твоїй школі надають однакову підтримку в навчанні на уроках математики (алгебри), фізики, хімії, інформатики хлопцям і дівчатам?

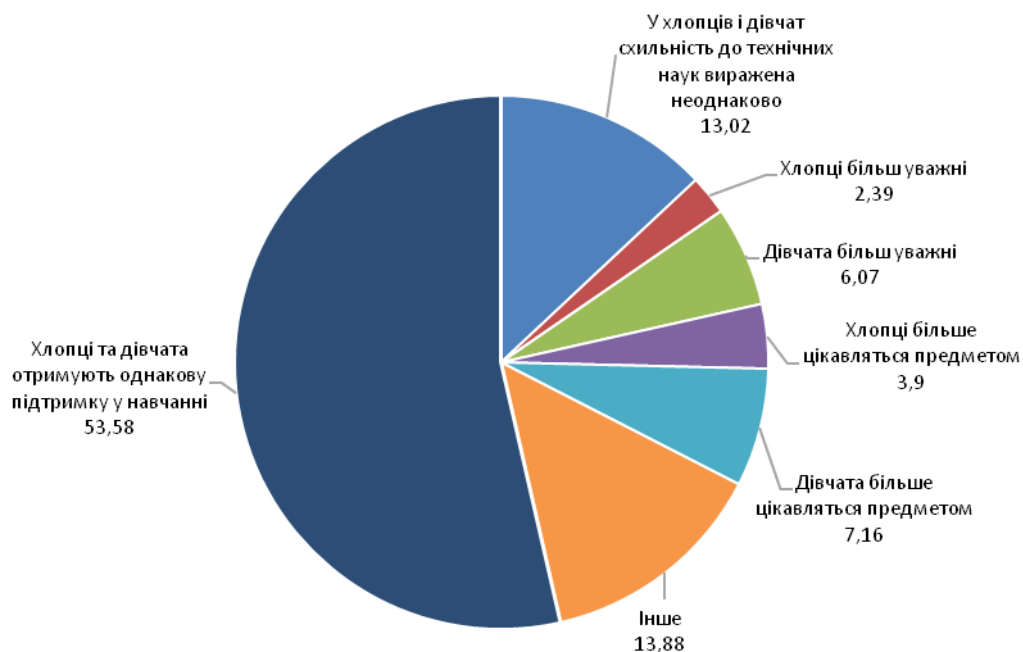
Діаграма 20 (10кл). Як ти вважаєш чи вчителі та вчительки надають однакову підтримку у навчанні на уроках математики (алгебри), фізики, хімії, інформатики хлопцям та дівчатам у твоєму навчальному закладі?

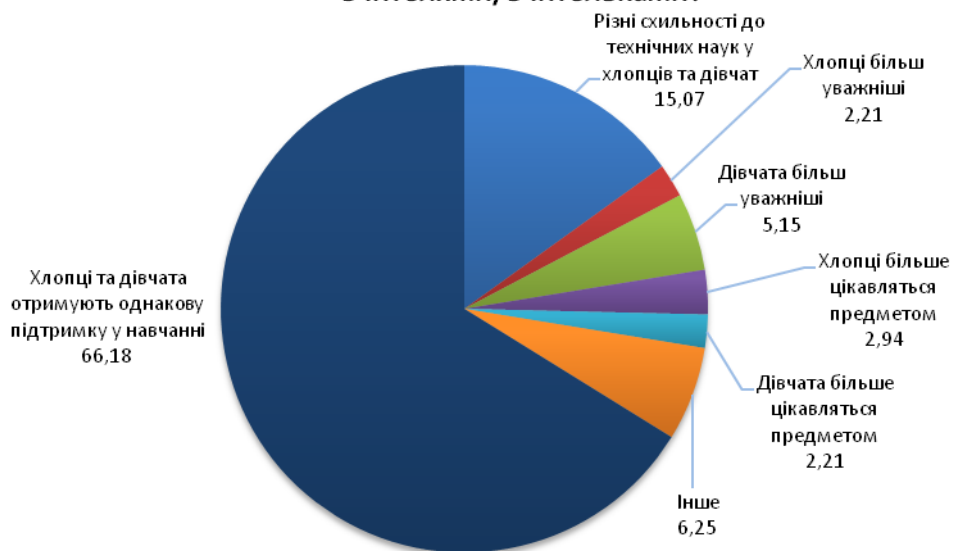
Діаграма 21 (вчителі). Якщо ні, то чим на вашу думку зумовлене різна підтримка хлопців та дівчат?

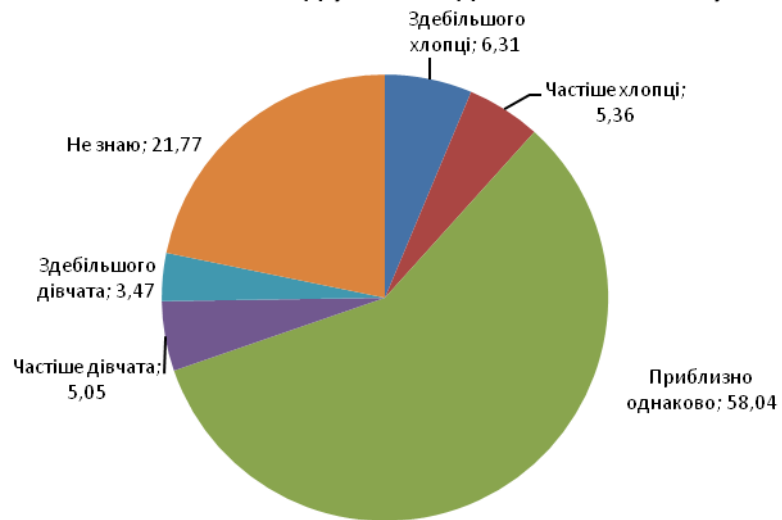
Діаграма 21 (7кл). Якщо ні, то чим, на твою думку, зумовлена різна підтримка хлопців і дівчат вчителями/вчительками?

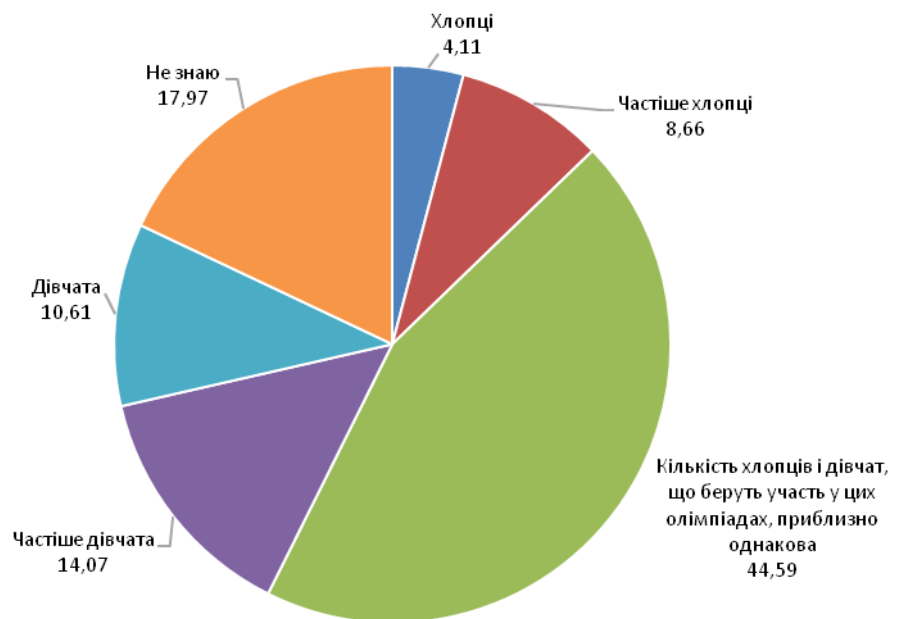
Діаграма 21 (10кл). Якщо ні, на твою думку, чим зумовлене різна підтримка хлопців та дівчат вчителями/вчительками?

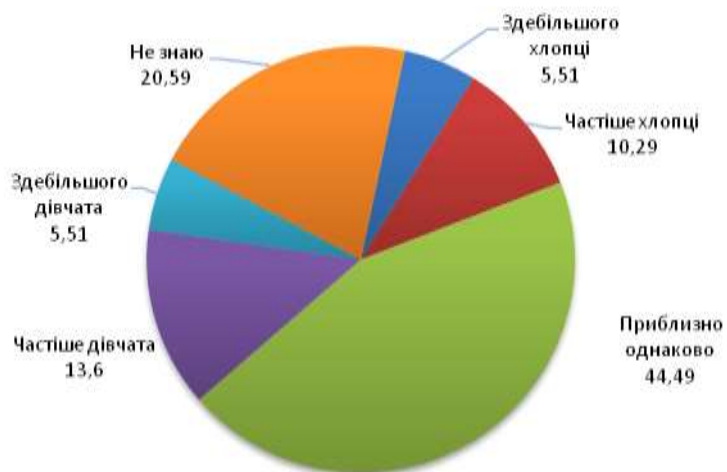
Діаграма 22 (вчителі). Хто частіше представляє ваш навчальний заклад у олімпіадах з технічних наук?

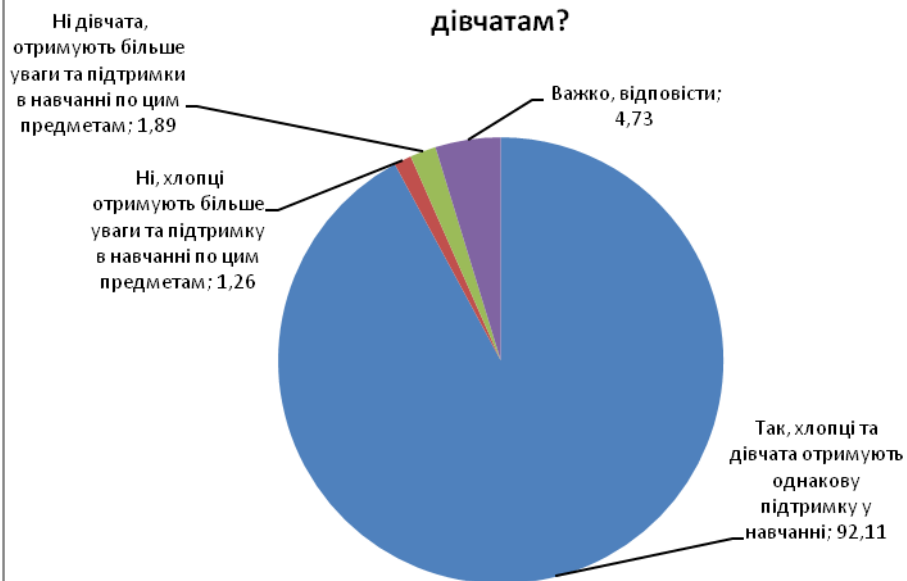
Діаграма 22 (7кл). Хто представляє твій навчальний заклад на олімпіадах з технічних наук?

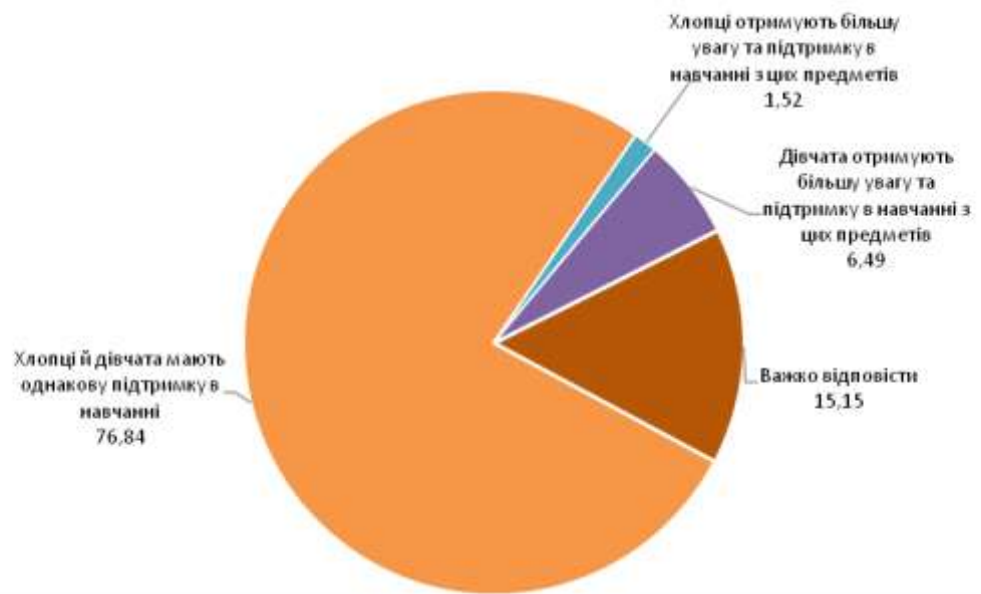
Діаграма 22 (10кл). Хто представляє твій навчальний заклад у олімпіадах з технічних наук?

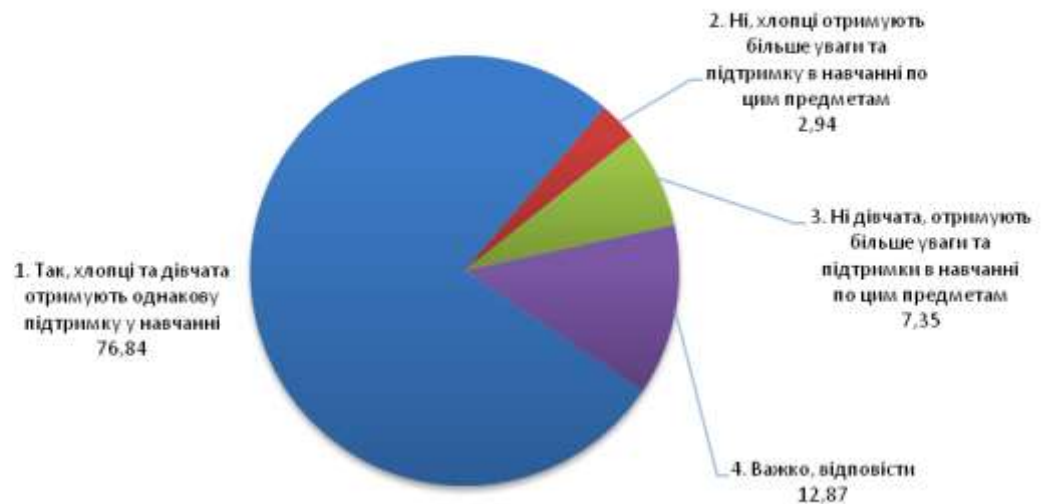
Діаграма 23 (вчителі). Як Ви вважаєте чи однакова підтримка у навчанні на уроках української та іноземних мов, літератури надається хлопцям та дівчатам?

Діаграма 23 (7кл). Як ти вважаєш, чи вчителі та вчительки у твоєму навчальному закладі надають однакову підтримку в навчанні на уроках української та іноземних мов, літератури хлопцям і дівчатам?

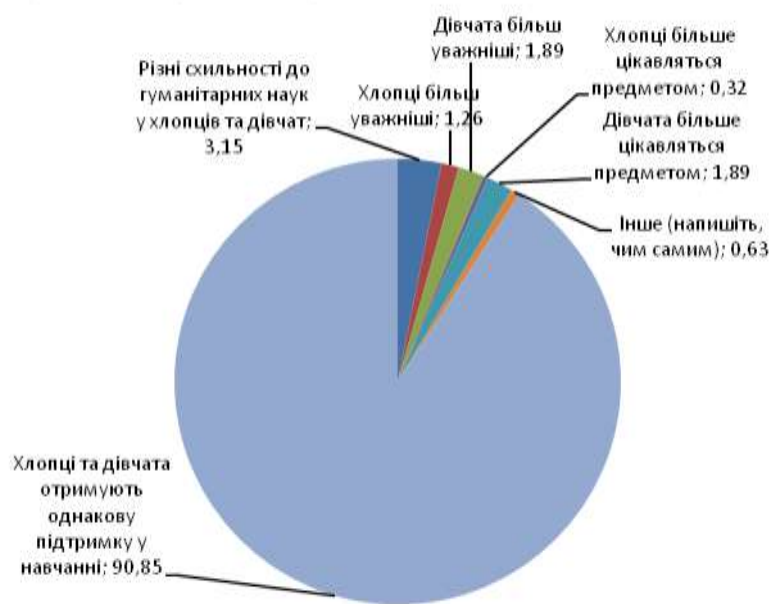

Діаграма 23 (10кл). Як ти вважаєш чи вчителі та вчительки надають однакову підтримку у навчання на уроках української та іноземних мов, літератури хлопцям та дівчатам?

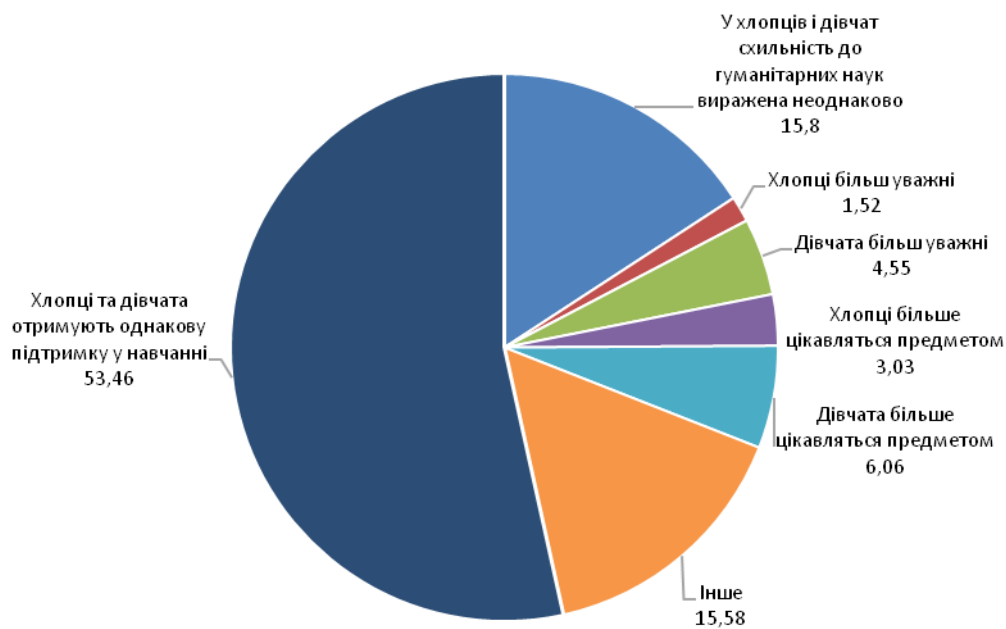

Діаграма 24 (вчителі). Якщо ні, то чим на вашу думку зумовлене різна підтримка хлопців та дівчат?

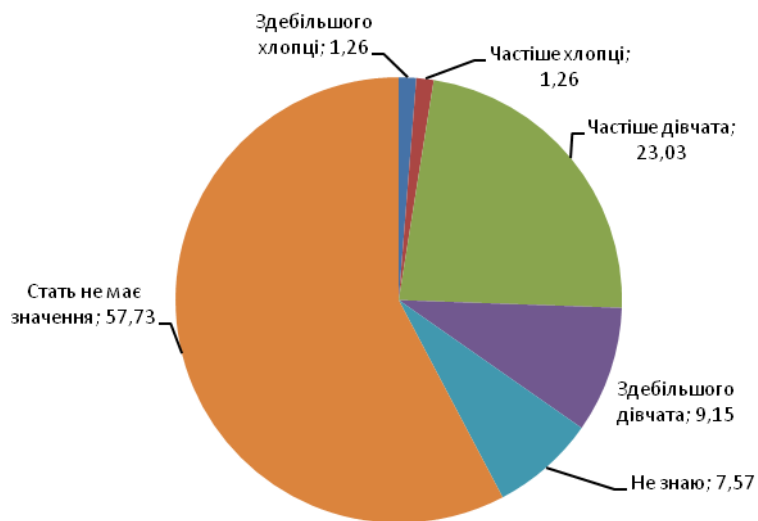
Діаграма 24 (7кл). Якщо ні, чим, на твою думку, зумовлена різна міра підтримки хлопців і дівчат?

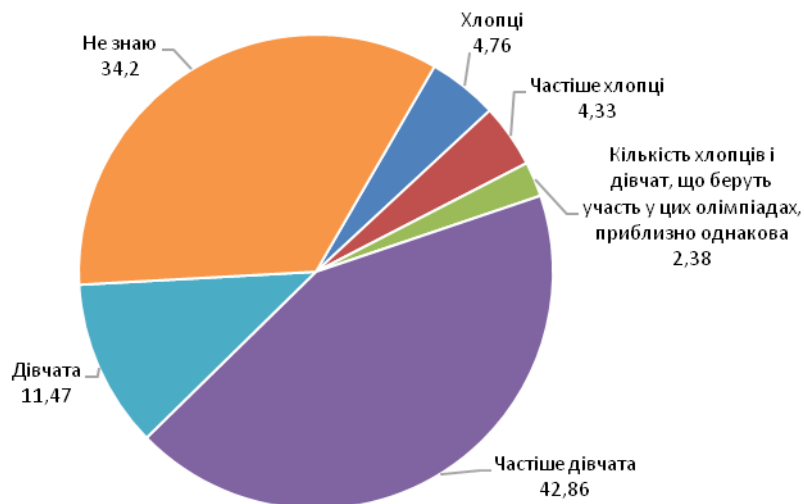
Діаграма 24 (10кл). Якщо ні, на твою думку, чим зумовлене різна підтримка хлопців та дівчат вчителями/вчительками?

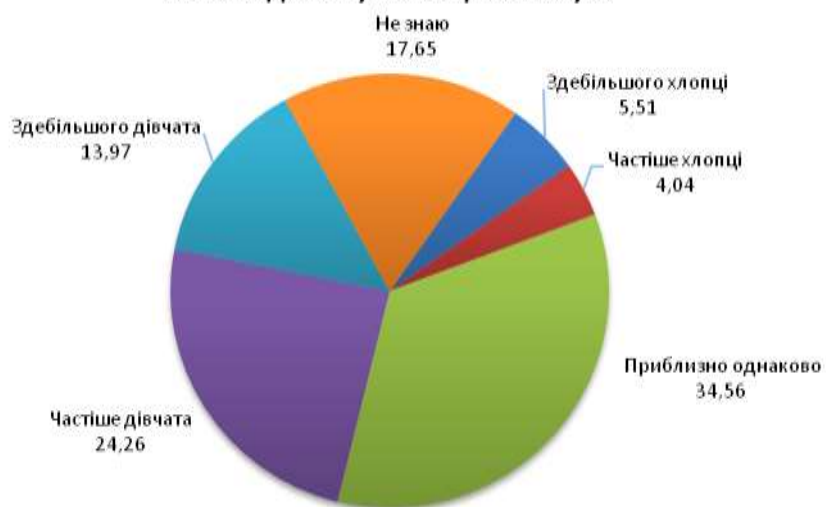
Діаграма 25 (вчителі). Хто частіше представляє ваш навчальний заклад у олімпіадах з гуманітарних наук?

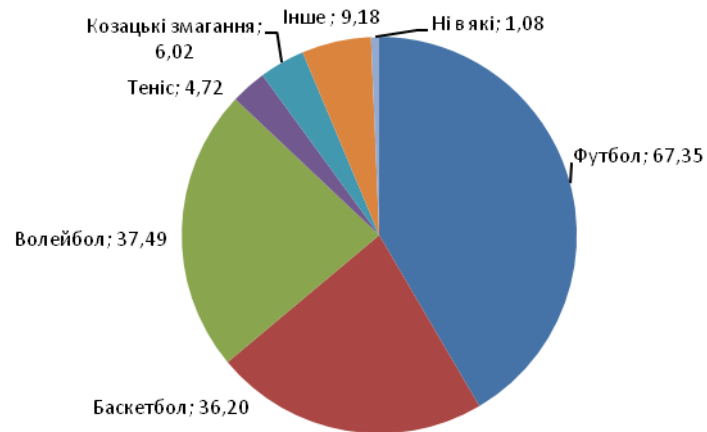
Діаграма 25 (7кл). Хто представляє твій навчальний заклад на олімпіадах з гуманітарних наук?

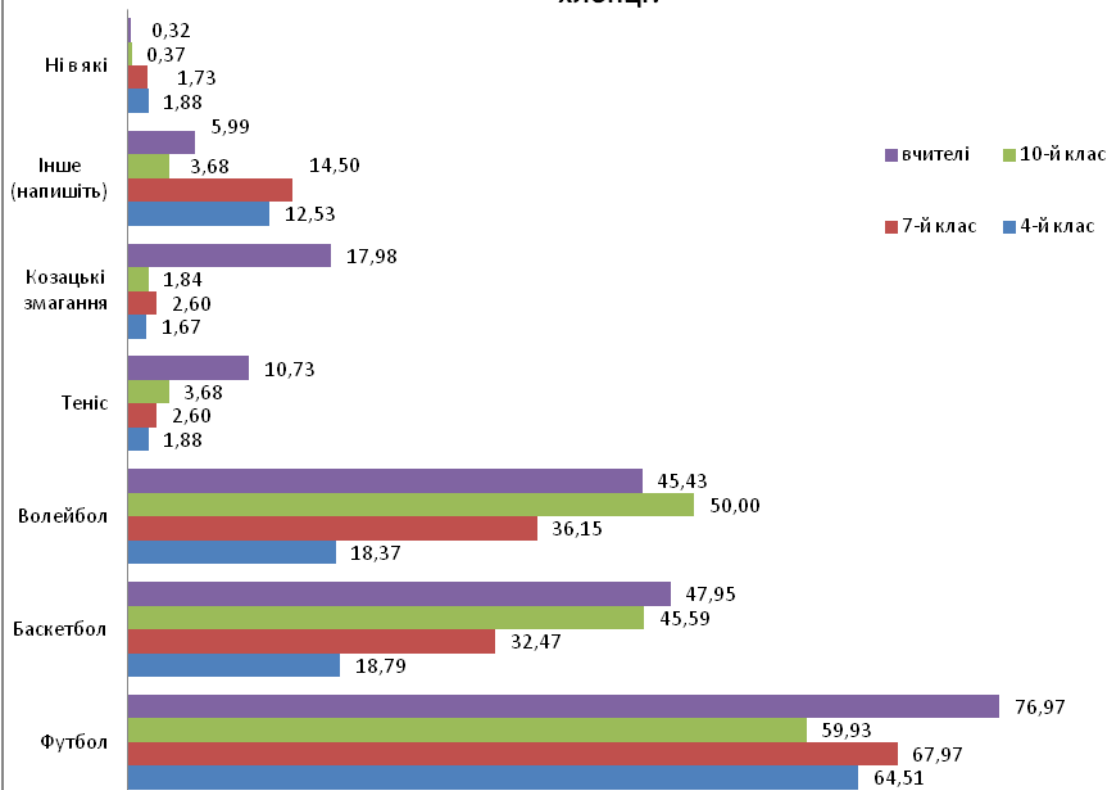
Діаграма 25 (10кл). Хто представляє твій навчальний заклад у олімпіадах з гуманітарних наук?

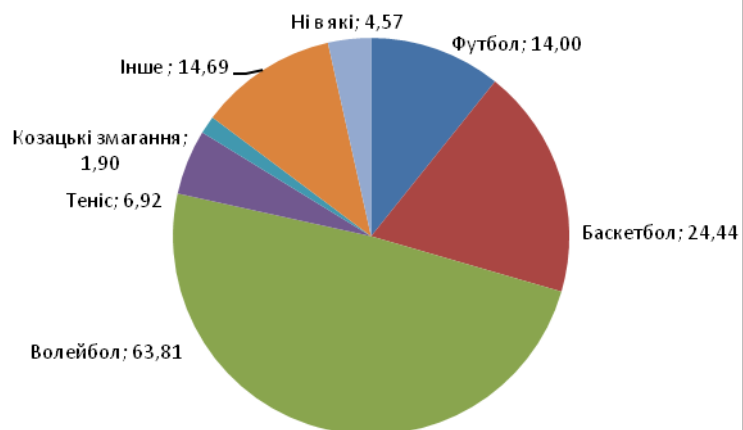
Діаграма 26. В які ігри на уроках фізкультури частіше грають хлопці?

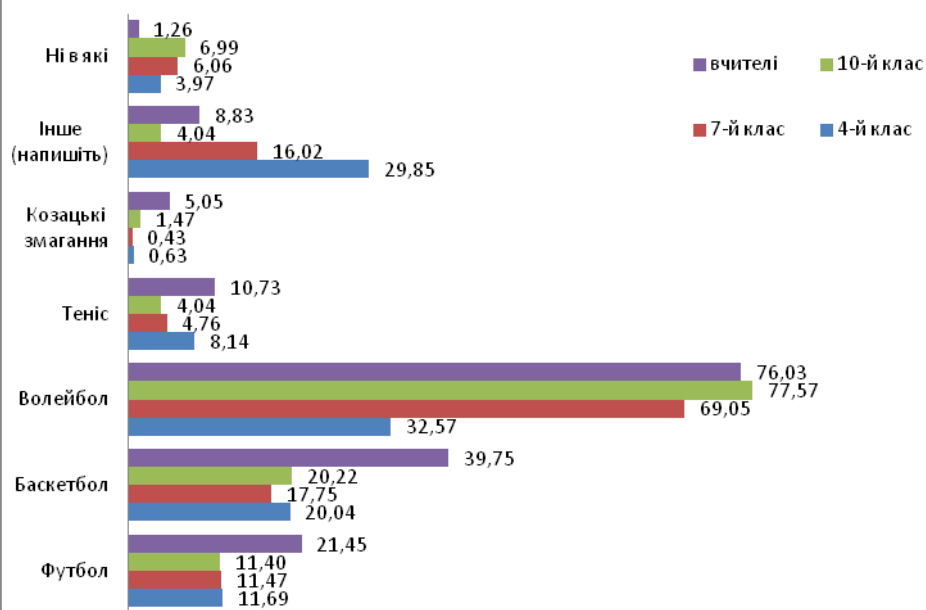
Діаграма 26а. В які ігри на уроках фізкультури частіше грають хлопці?

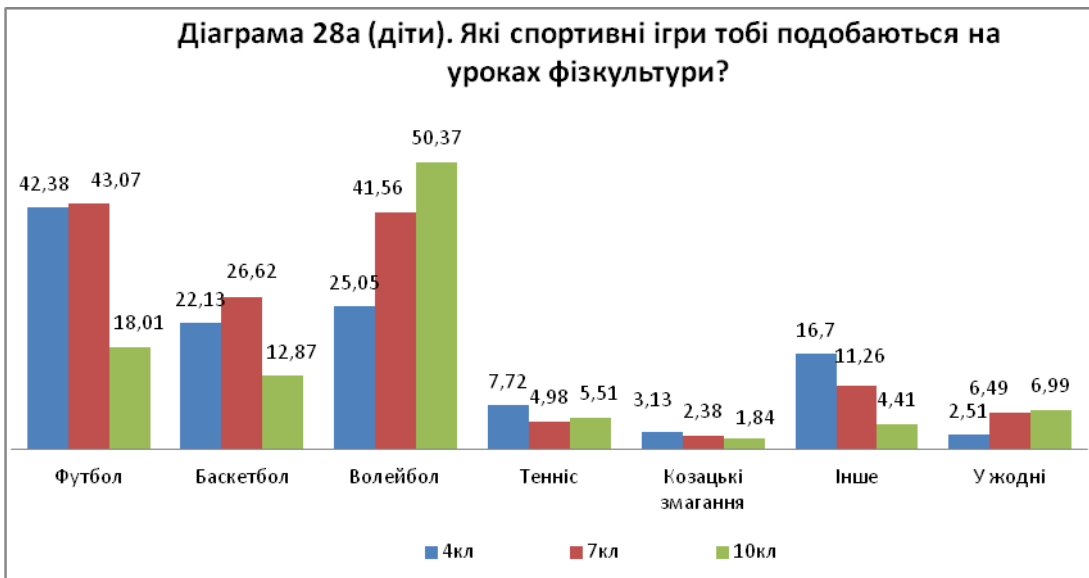

Діаграма 27. В які ігри на уроках фізкультури частіше грають дівчата?

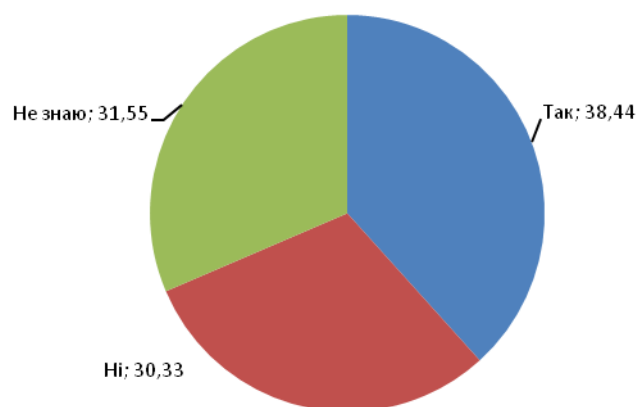
Діаграма 27а. В які ігри на уроках фізкультури частіше грають дівчата?

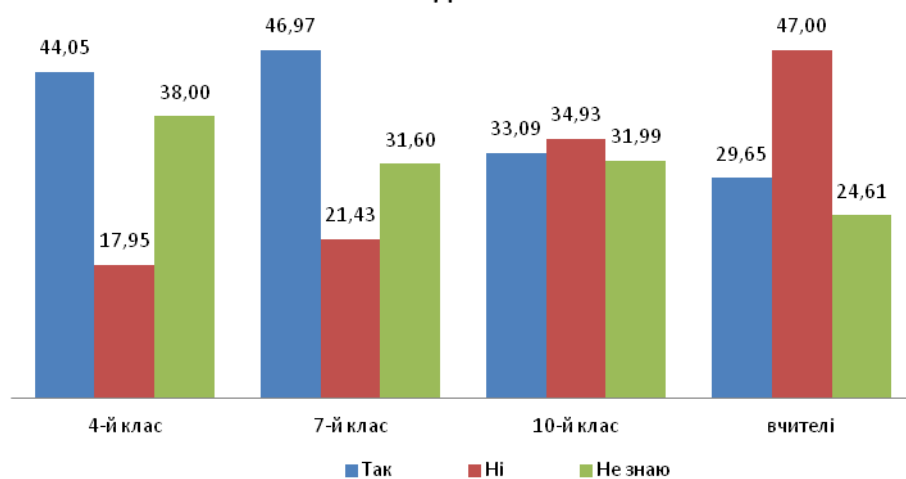

- можливість обрати гуртки, спортивні секції.

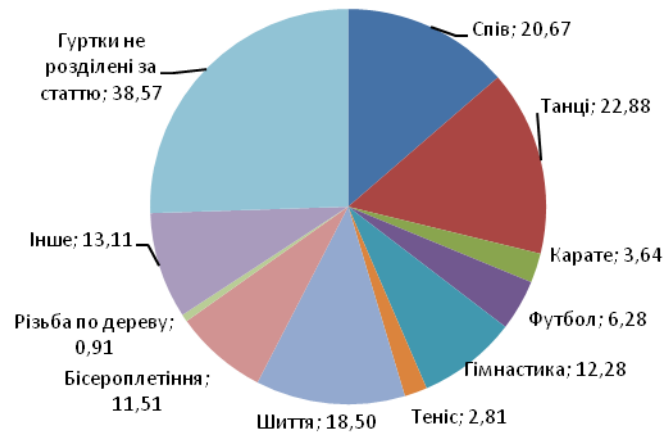
Діаграма 29. Чи є у вашому навчальному закладі гуртки та спортивні секції, які вважаються для дівчат?

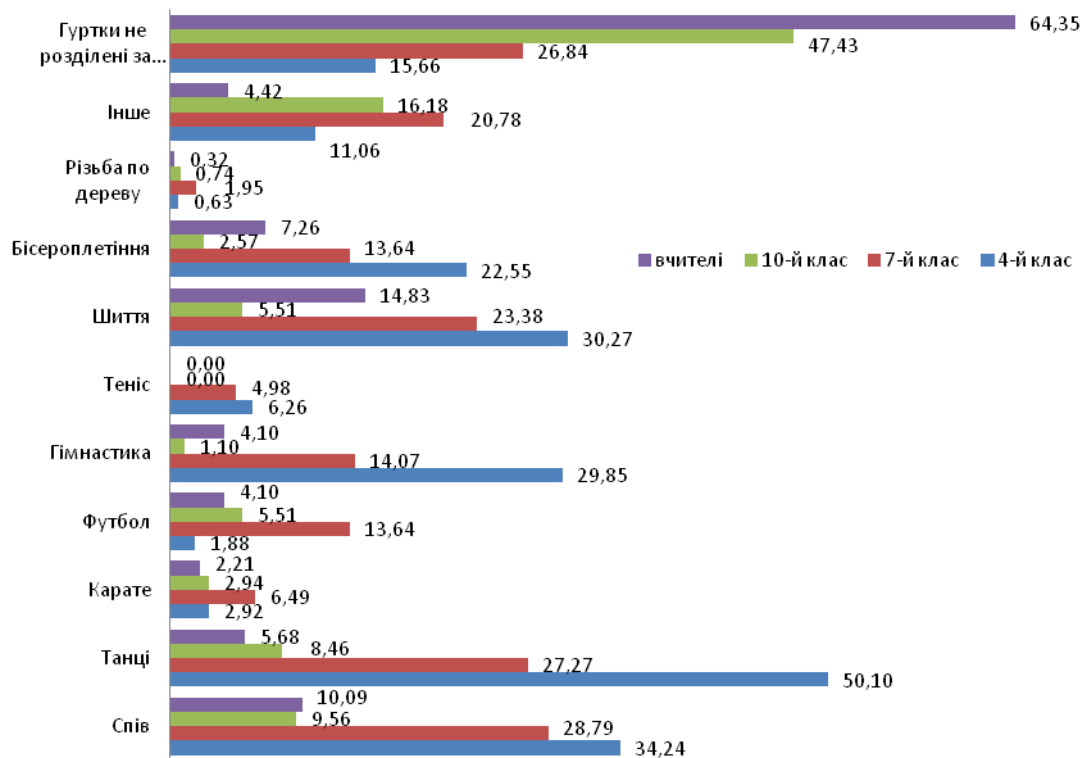
Діаграма 29а. Чи є у вашому навчальному закладі гуртки та спортивні секції, які вважаються для дівчат?

Діаграма 30. Якщо так, то які саме гуртки та спортивні секції вважаються для дівчат?

Діаграма 30а. Якщо так, то які саме гуртки та спортивні секції вважаються для дівчат?

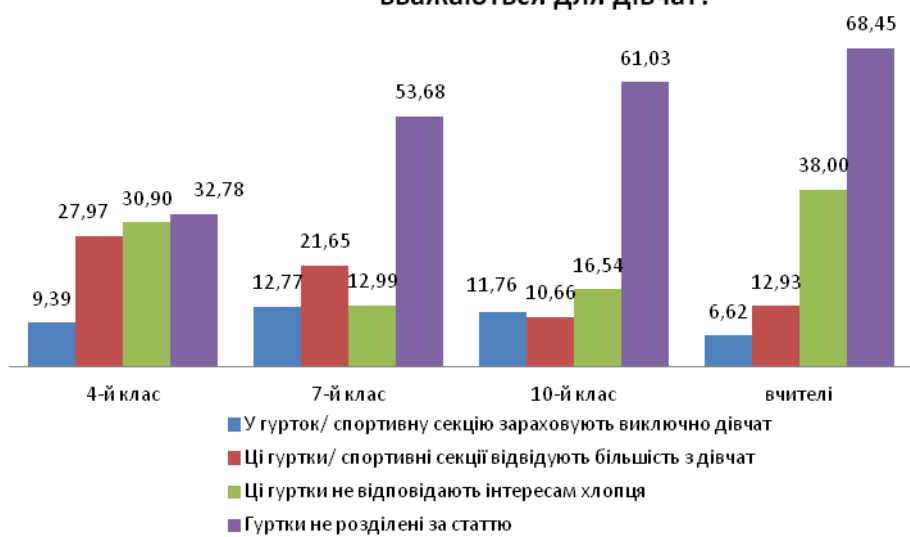

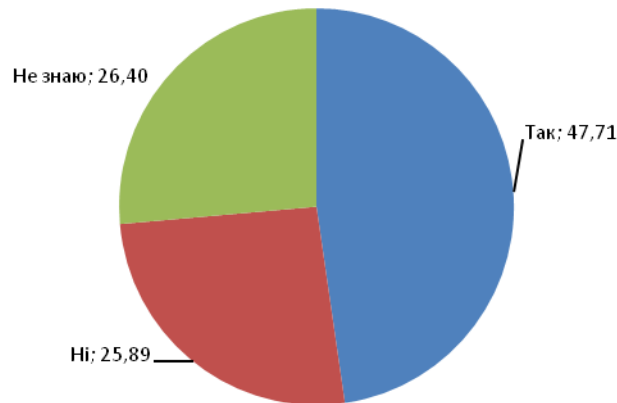
Діаграма 31. Чому ці гуртки та спортивні секції вважаються для дівчат?

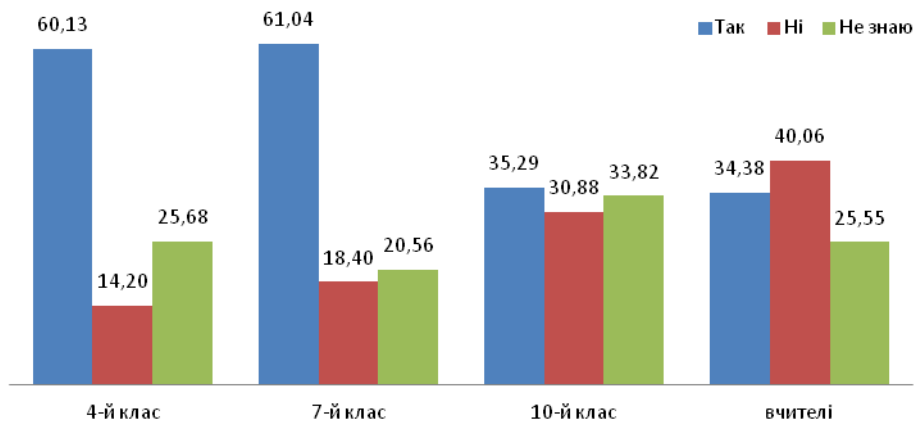
Діаграма 31а. Чому ці гуртки та спортивні секції вважаються для дівчат?

Діаграма 32. Чи є у вашому навчальному закладі гуртки та спортивні секції, які вважаються для хлопців?

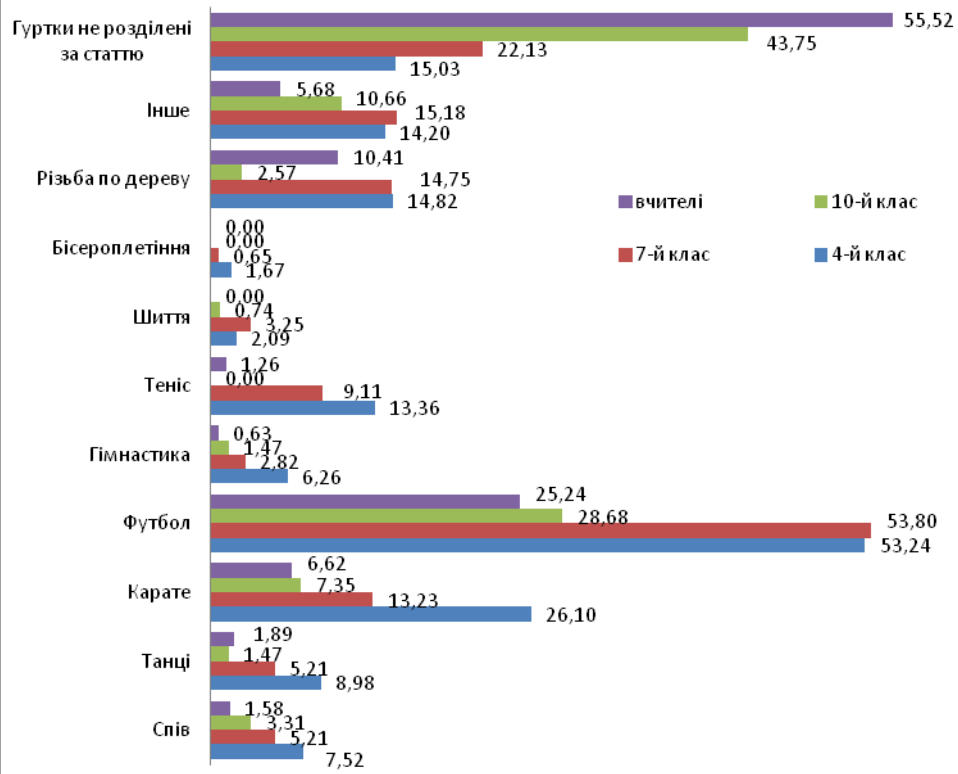
Діаграма 32а. Чи є у вашому навчальному закладі гуртки та спортивні секції, які вважаються для хлопців?

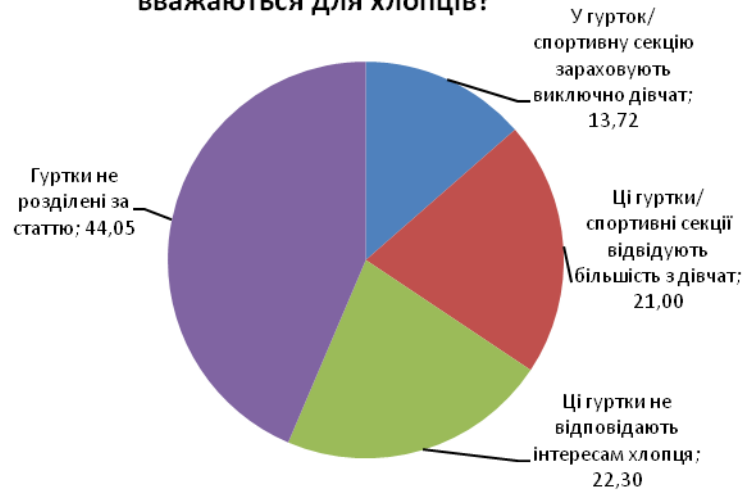
Діаграма 33. Якщо так, то які саме гуртки та спортивні секції вважаються для хлопців?

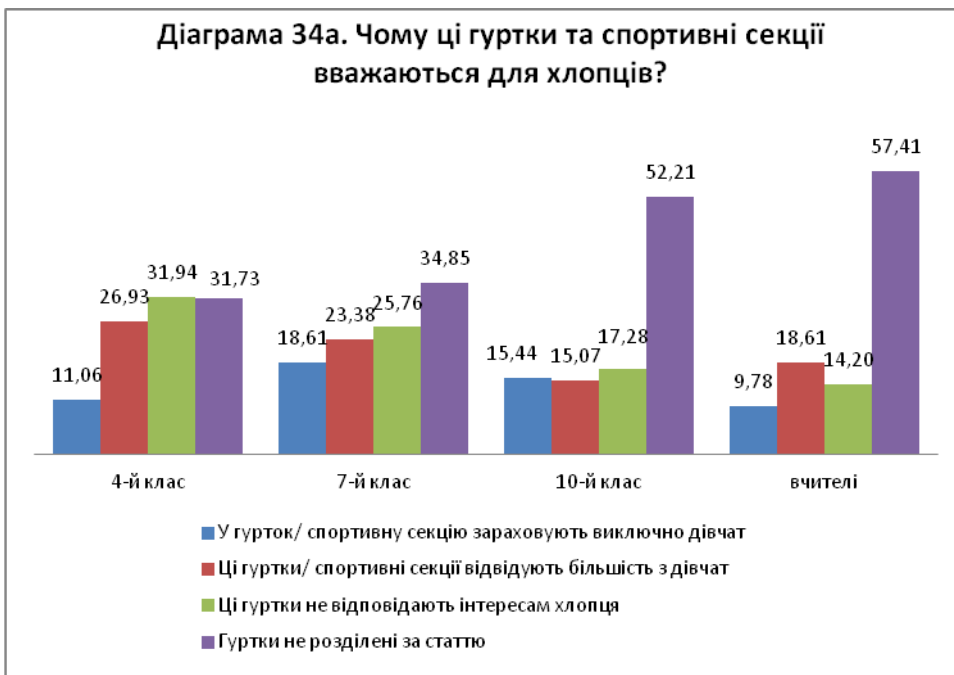

Діаграма 33а. Якщо так, то які саме гуртки та спортивні секції вважаються для хлопців?

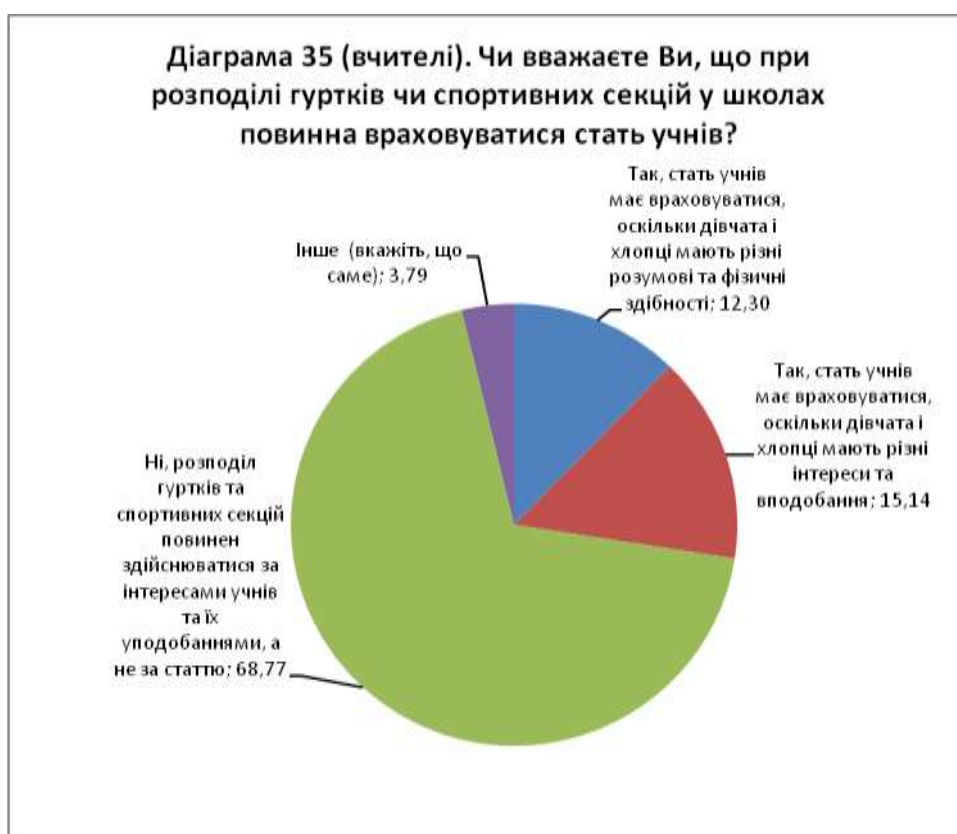

Діаграма 34. Чому ці гуртки та спортивні секції вважаються для хлопців?

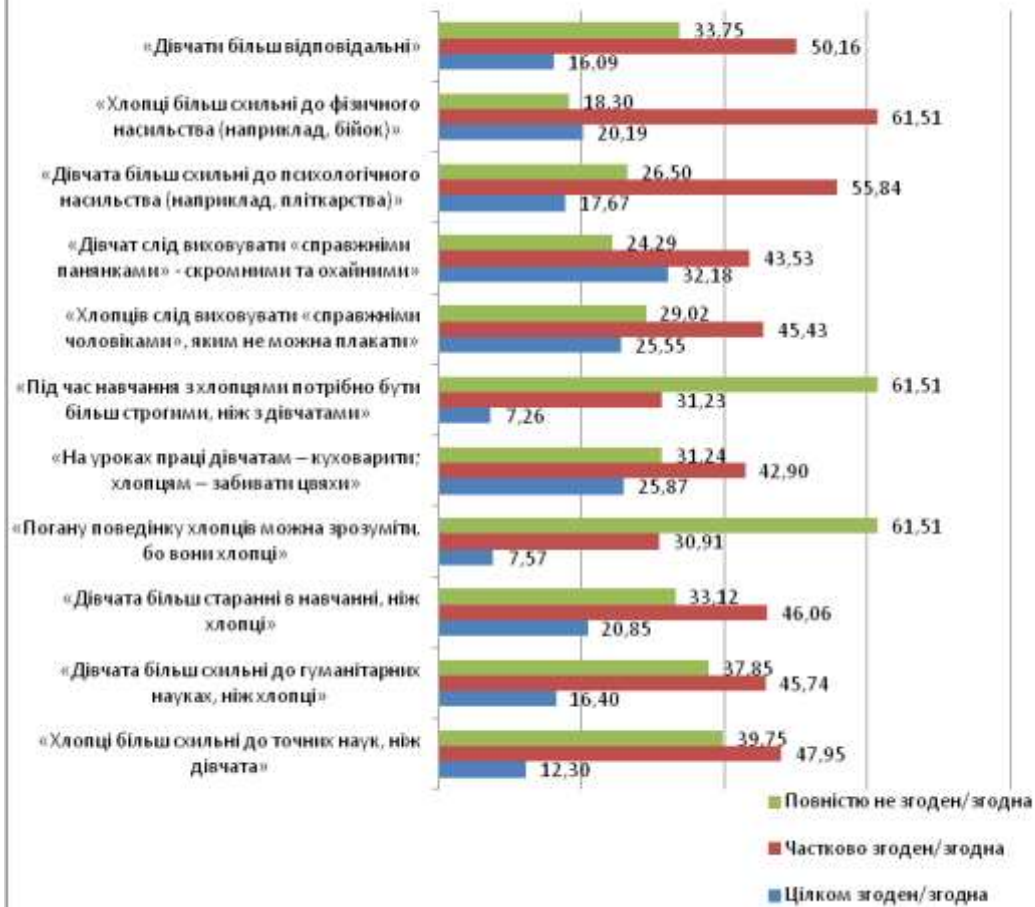

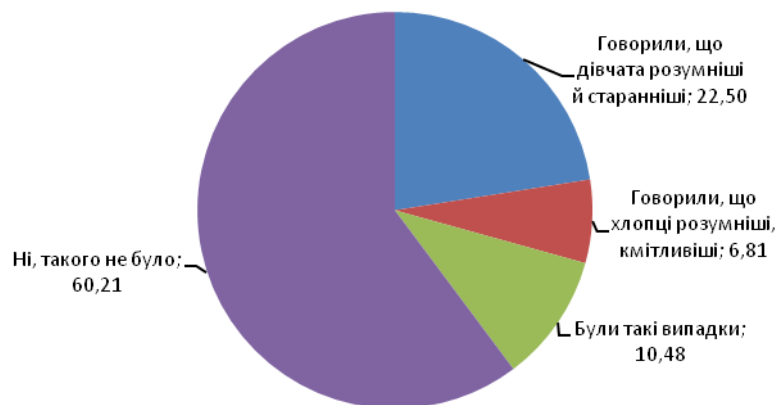
II. Чи існують прояви гендерного насильства у учнівському та вчительському колективах?

Діаграма 36 (вчителі). Ваше ставлення до наступних тверджень:

Діаграма 37 (учні). Чи говорили вчителі/вчительки твоєї школи про те, що хлопці й дівчата мають різні розумові здібності та таланти?

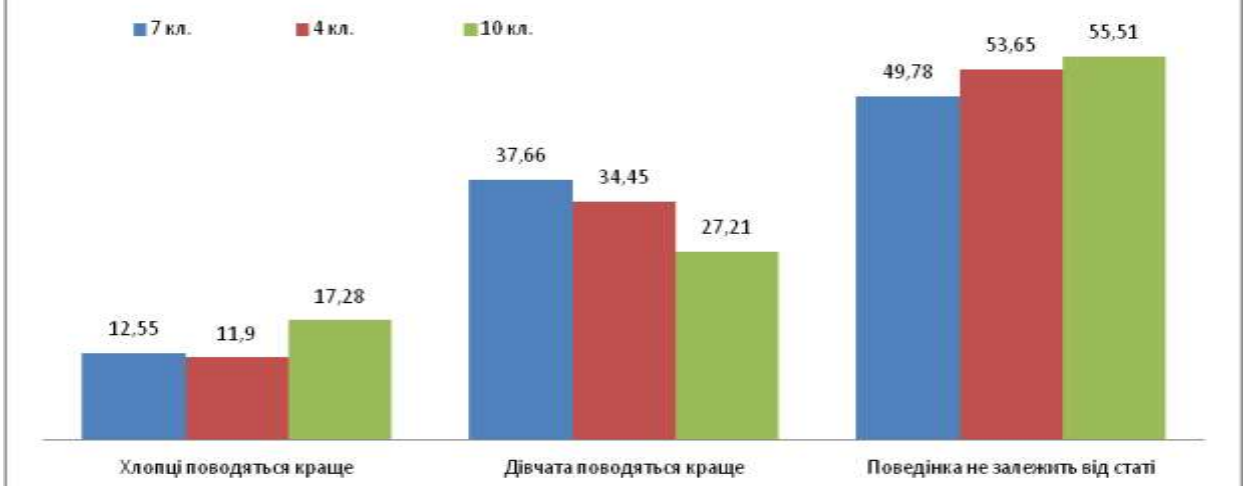
Діаграма 37а (учні). Чи говорили вчителі/вчительки твоєї школи про те, що хлопці й дівчата мають різні розумові здібності та таланти?

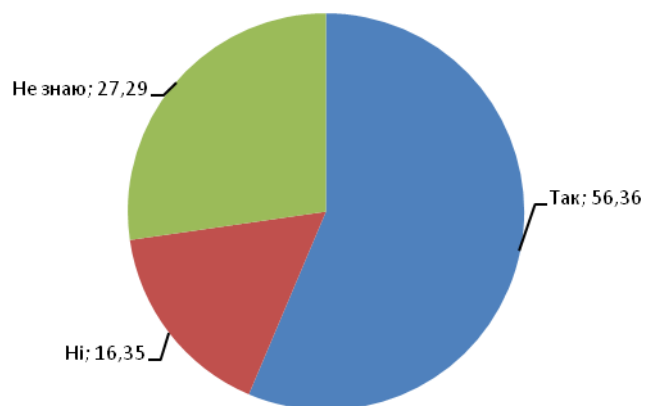
Діаграма 38 (учні). Чи вважаєш ти, що хлопці й дівчата поведуться по-різному?

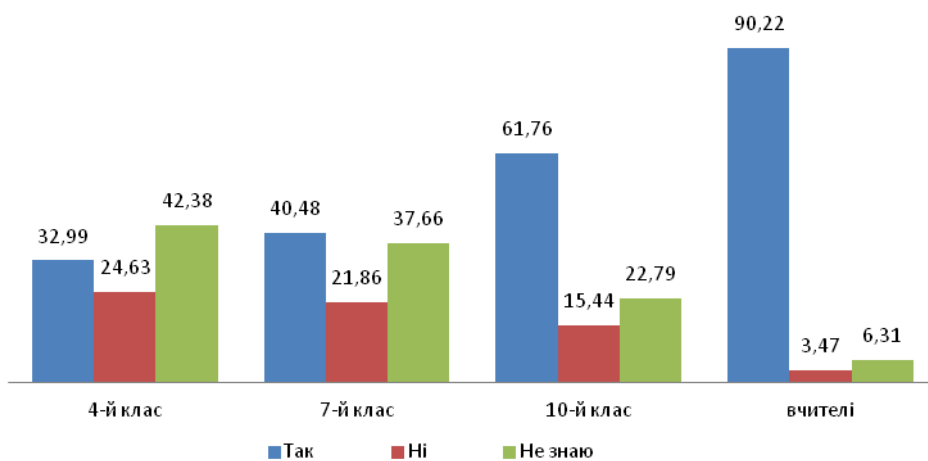
Діаграма 38а (учні). Чи вважаєш ти, що хлопці й дівчата поведуться по-різному?

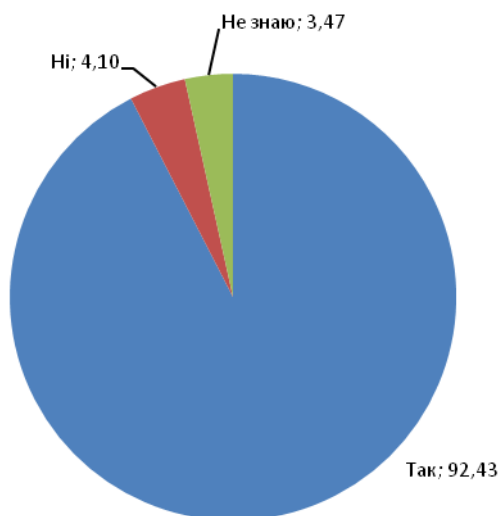
Діаграма 39. Чи знаєте Ви що означає поняття «гендерне обумовлене насильство»?

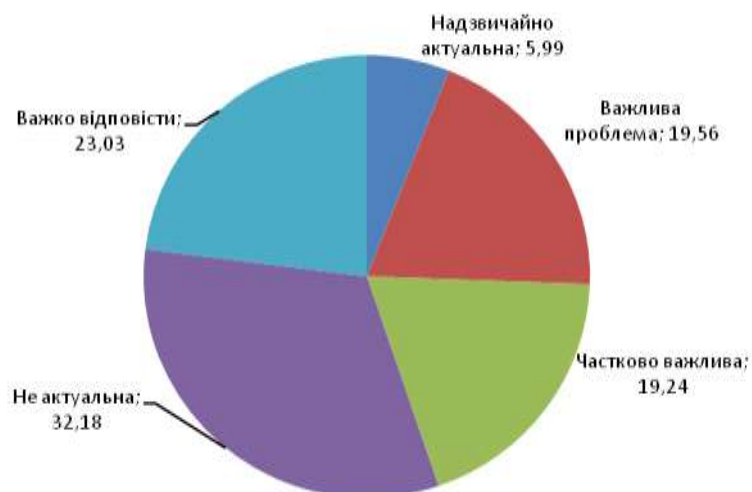
Діаграма 39а. Чи знаєте Ви що означає поняття «гендерне обумовлене насильство»?

Діаграма 40 (вчителі). Чи знаєте Ви що означає поняття «гендерна дискримінація»

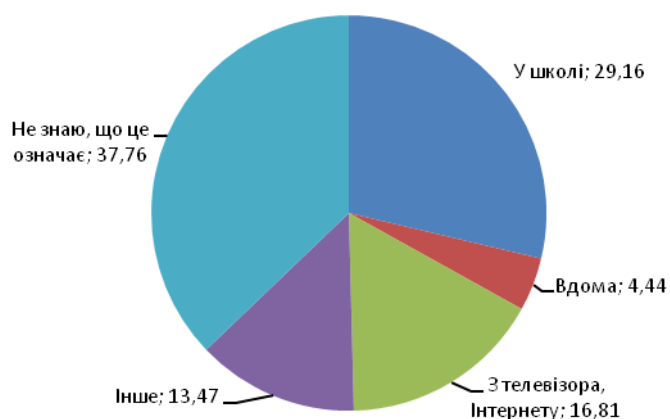

Діаграма 41 (вчителі). Як ви вважаєте, наскільки актуальною є проблема гендерного обумовленого насильства над дітьми та підлітками у Вашій школі?

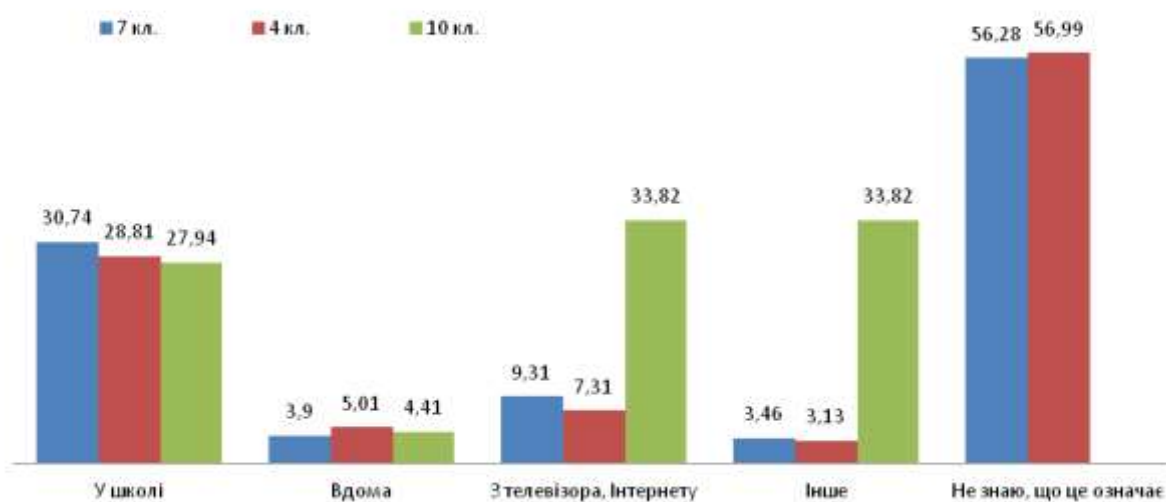

Діаграма 42 (учні). Де ти про це дізнався?

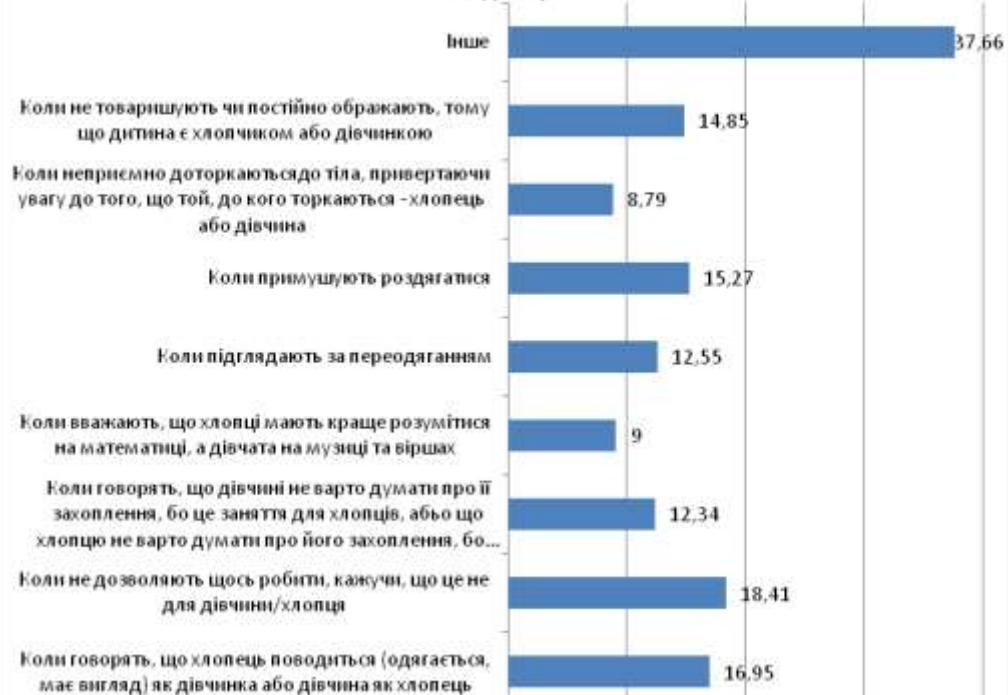
Діаграма 42а (учні). Де ти про це дізнався?

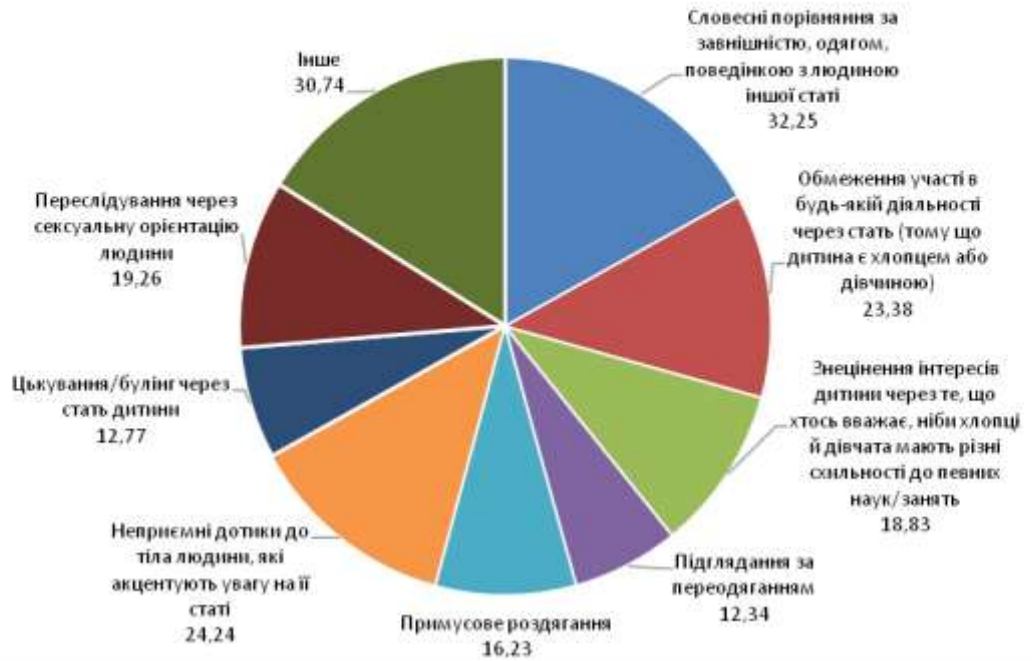
Діаграма 43 (вчителі). Що із зазначеного нижче Ви віднесете до гендерного насильства (насильство обумовлене статтю людини) та гендерної дискримінацією?

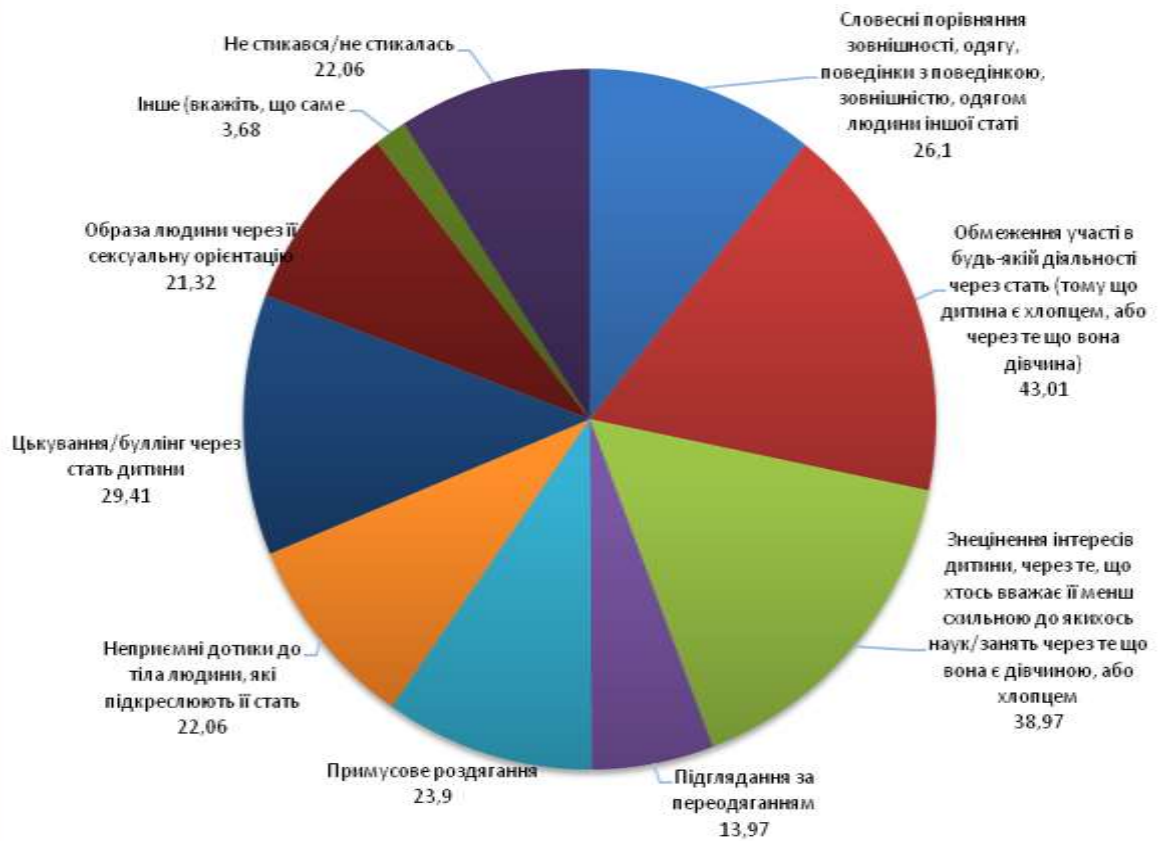
Діаграма 43 (4кл). Що із зазначеного нижче ти вважаєш проявом гендерно обумовленого насильства (насильства, обумовленого статтю людини)?

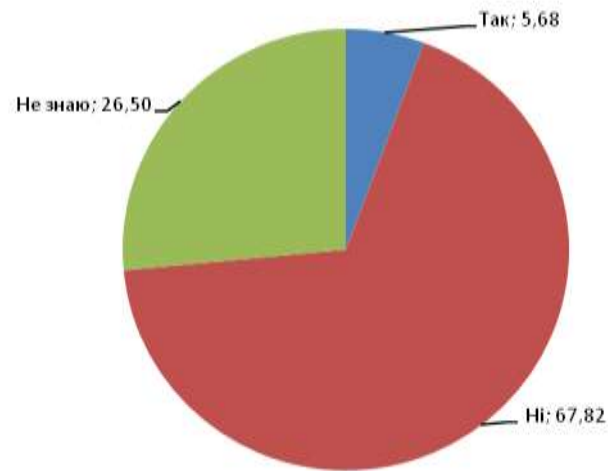
Діаграма 43 (7кл). Що із зазначеного нижче, на твою думку, є проявом гендерно обумовленого насильства (насильства, обумовленого статтю людини)?

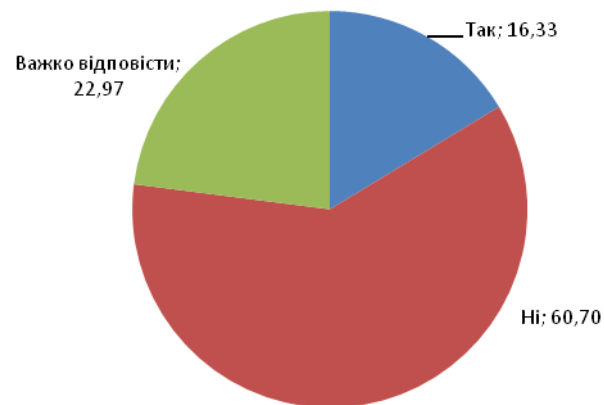
Діаграма 43 (10кл). Що із зазначеного нижче ти думаєш є проявами гендерного насильства (насильство обумовлене статтю людини)?

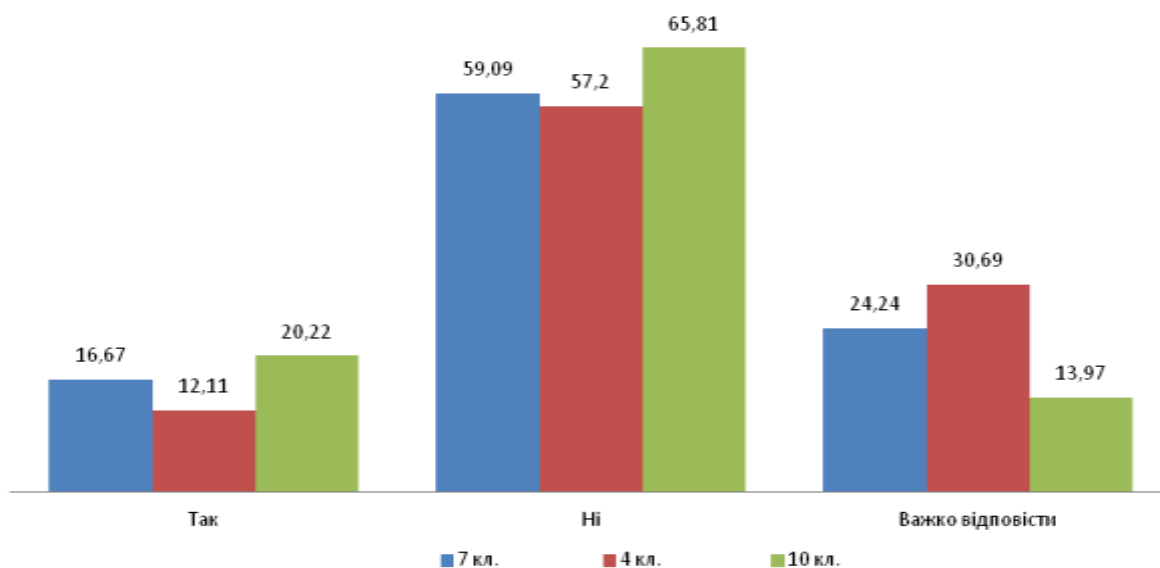
Діаграма 44 (вчителі). На ваш погляд, чи піддаються діти, з якими ви працюєте, гендерному обумовленому насильству?

Діаграма 45 (учні). Чи зустрічався/зустрічалась ти з цими діями?

Діаграма 45а (учні). Чи зустрічався/зустрічалась ти з діями?

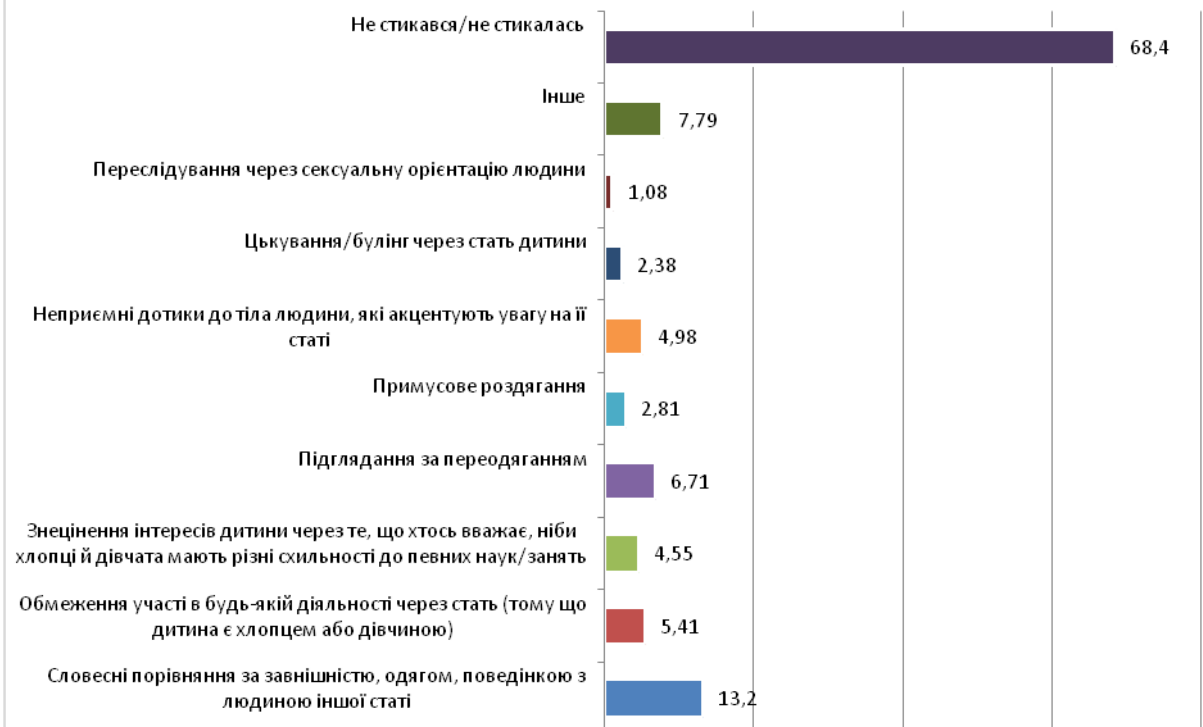
Діаграма 46 (вчителі). Якщо так, то вкажіть, якому виду?

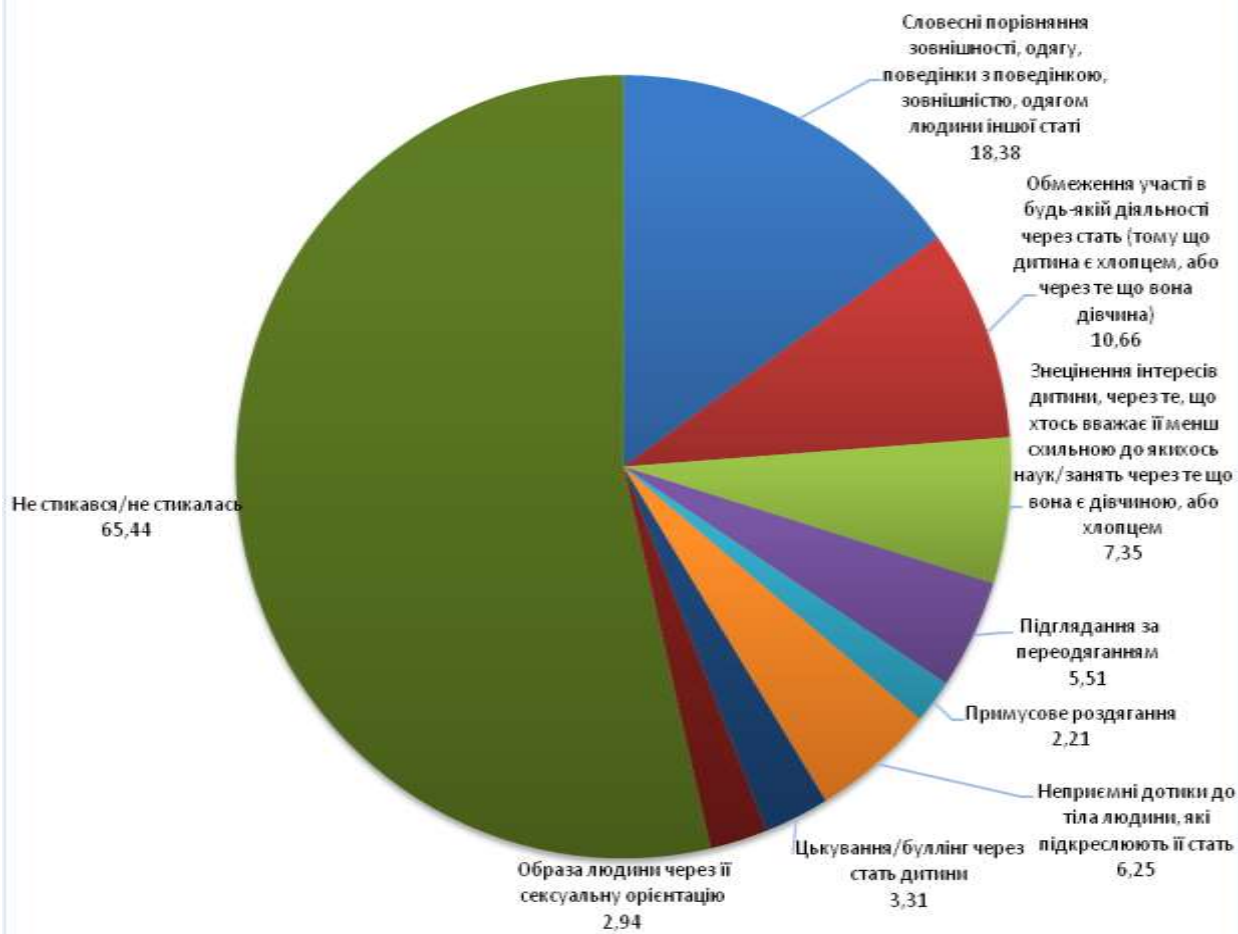
Діаграма 46 (4кл). З чим саме із зазначеного ти стикався/стикалася?

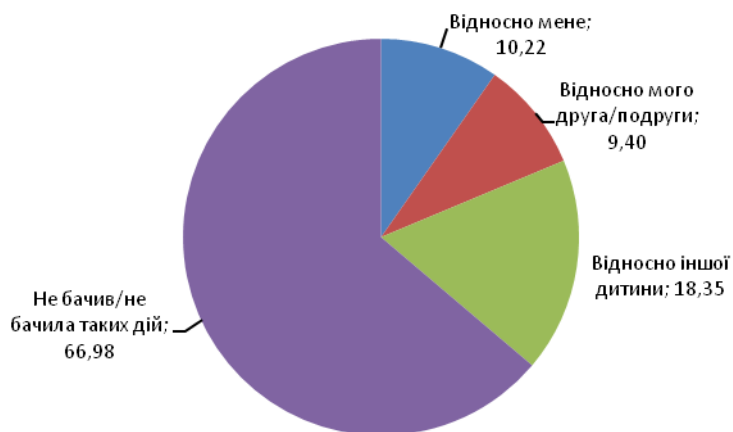
Діаграма 46 (7кл). З чим саме із зазначеного ти стикався/стикалася?

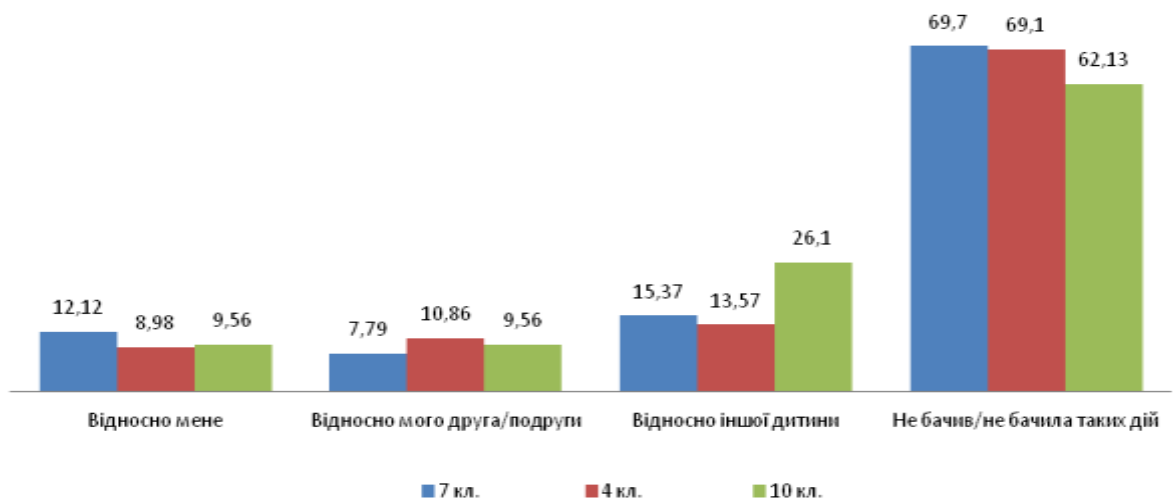
Діаграма 46 (10кл). З чим саме із зазначеного ти стикався/лась?

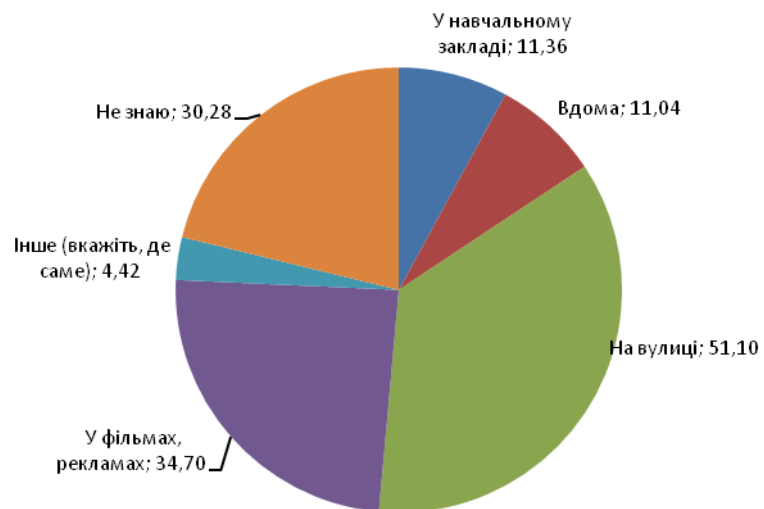
Діаграма 47 (учні). Відносно кого вчинялися дії, перелічені у пункті?

Діаграма 47а (учні). Відносно кого вчинялися дії?

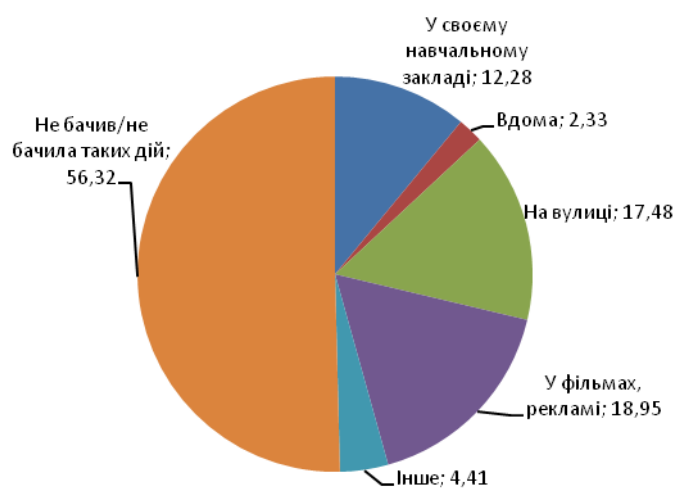

Діаграма 48 (вчителі). Де, на вашу думку, діти піддаються гендерному обумовленому насильству

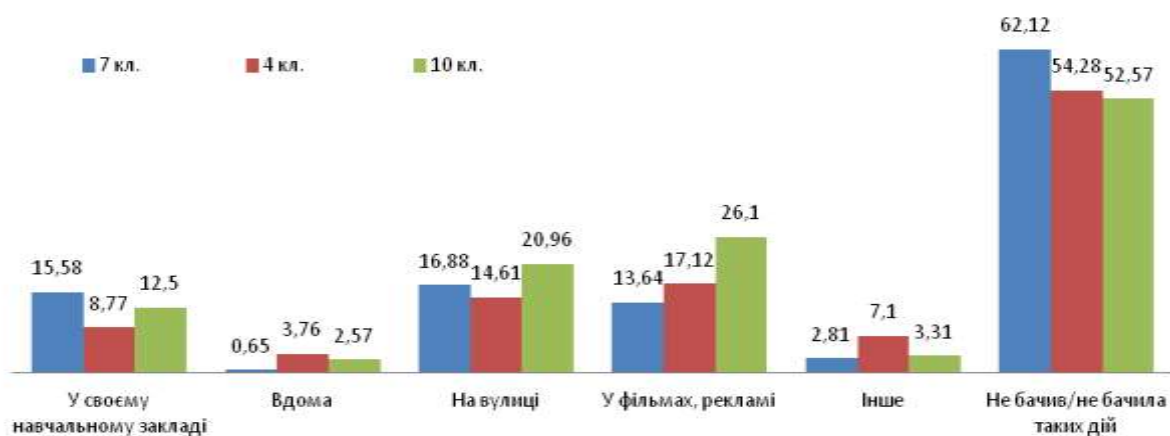

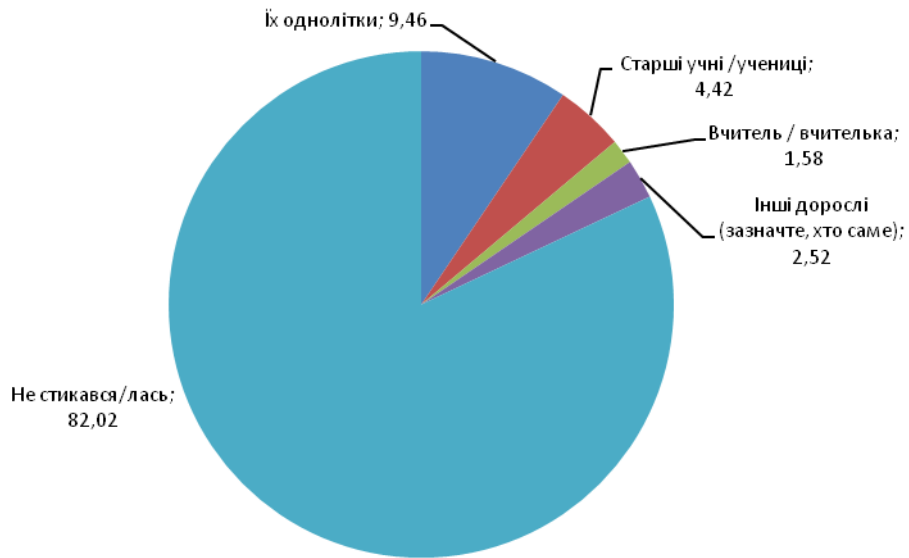
Діаграма 48 (учні). Де саме ти бачив/бачила дії?

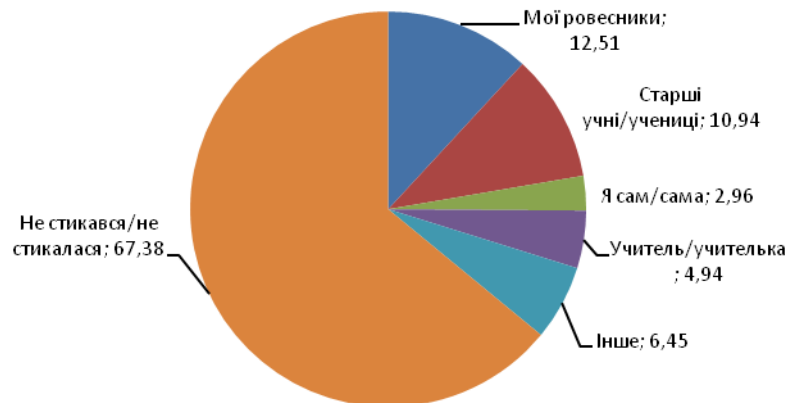
Діаграма 48а (учні). Де саме ти бачив/бачила дії?

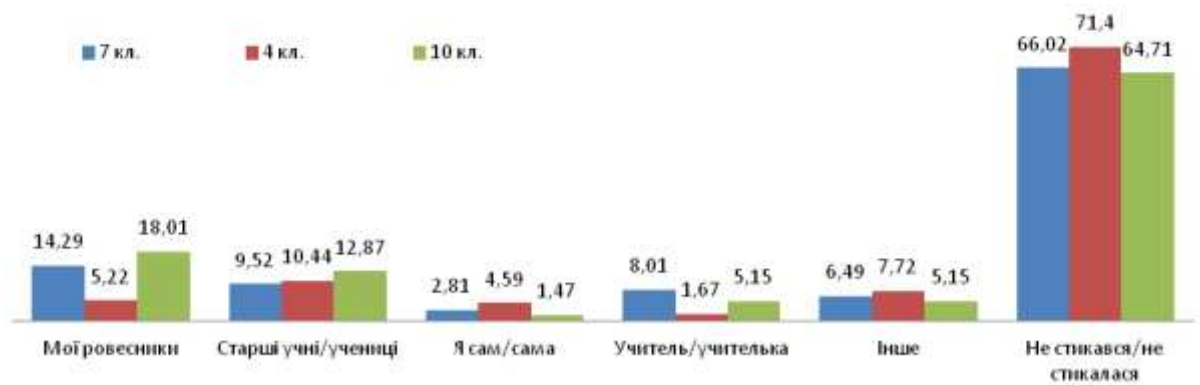
Діаграма 49 (вчителі). Якщо Ви бачили випадки гендерного обумовленого насильства відносно дітей у вашому навчальному закладі, хто його чинив?

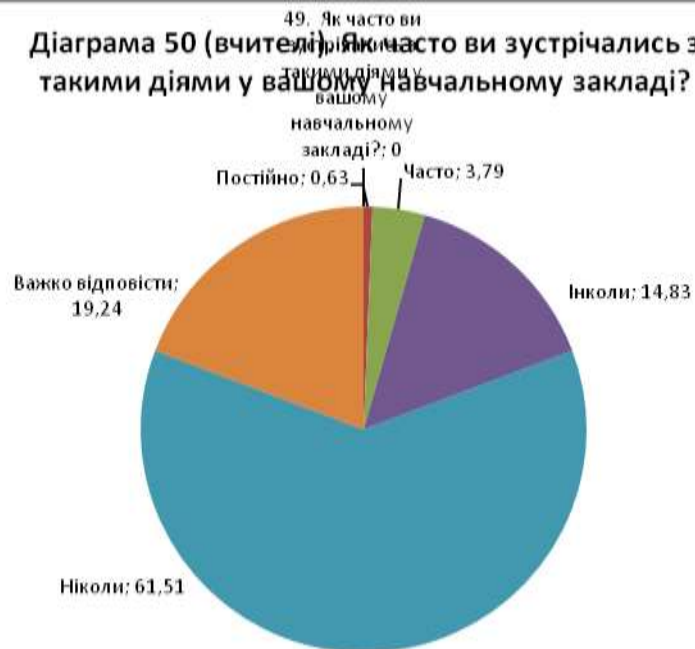
Діаграма 49 (учні). Якщо ти стикався/стикалася з проявами гендерно обумовленого насильства, то хто саме його чинив?

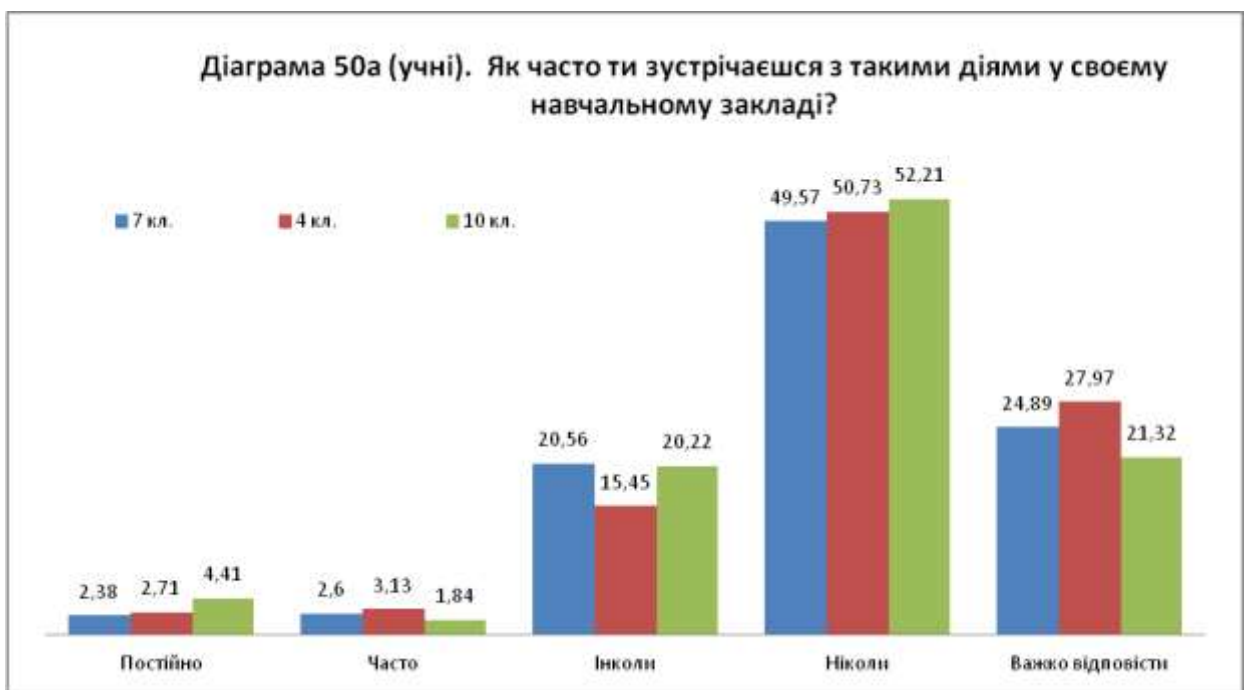

Діаграма 49а (учні). Якщо ти стикався/стикалася з проявами гендерно обумовленого насильства, то хто саме його чинив?

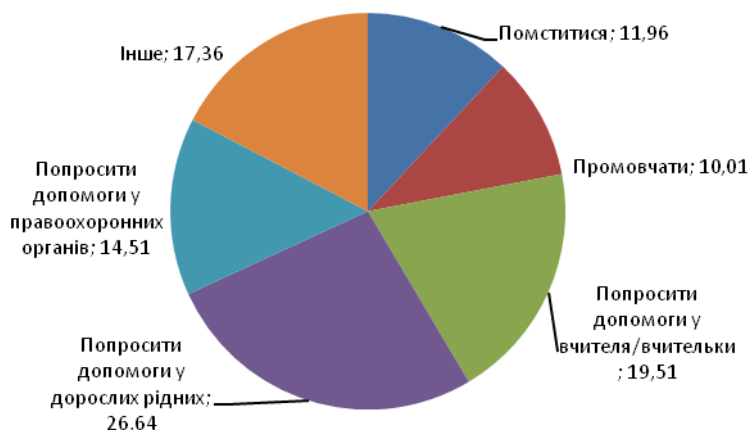
Діаграма 50 (вчителі). Як часто ви зустрічалися з такими діями у вашому навчальному закладі?

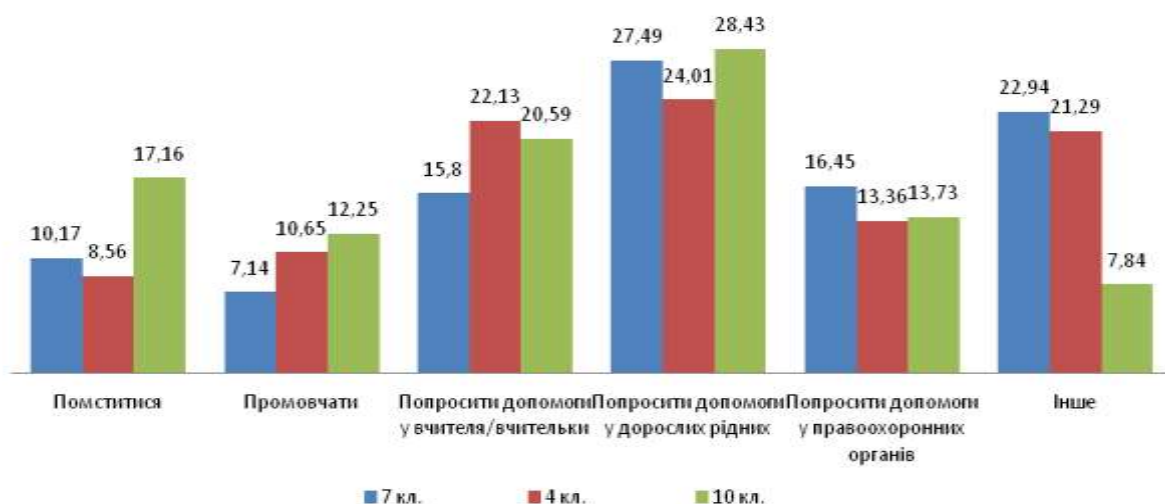

III. Якщо є проблема гендерного насильства, то яким чином вона вирішується

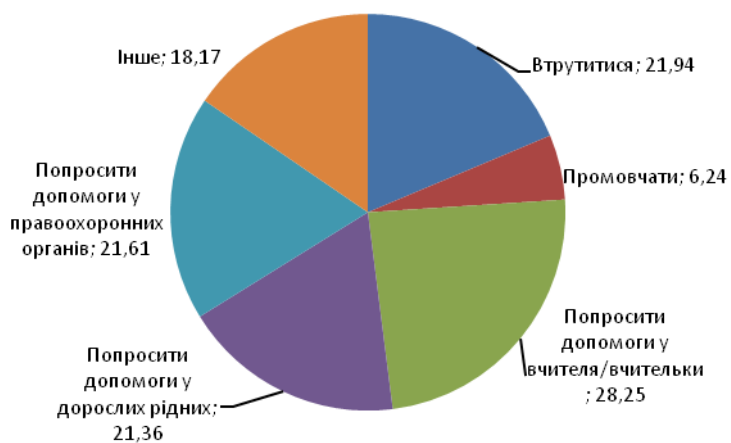
Діаграма 51 (учні). Як, на твою думку, треба поводитись у ситуації, коли відносно тебе вчинено гендерне насильство?

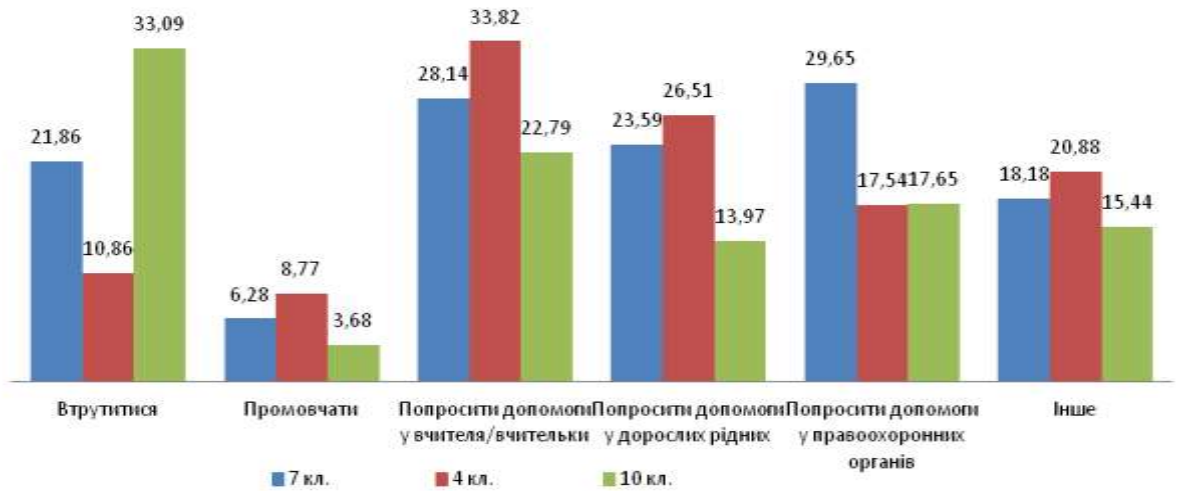
Діаграма 51а (учні). Як, на твою думку, треба поводитись у ситуації, коли відносно тебе вчинено гендерне насильство?

Діаграма 52 (учні). Як, на твою думку, треба поводитись, якщо ти став/с тала свідком гендерного насильства відносно іншої дитини?

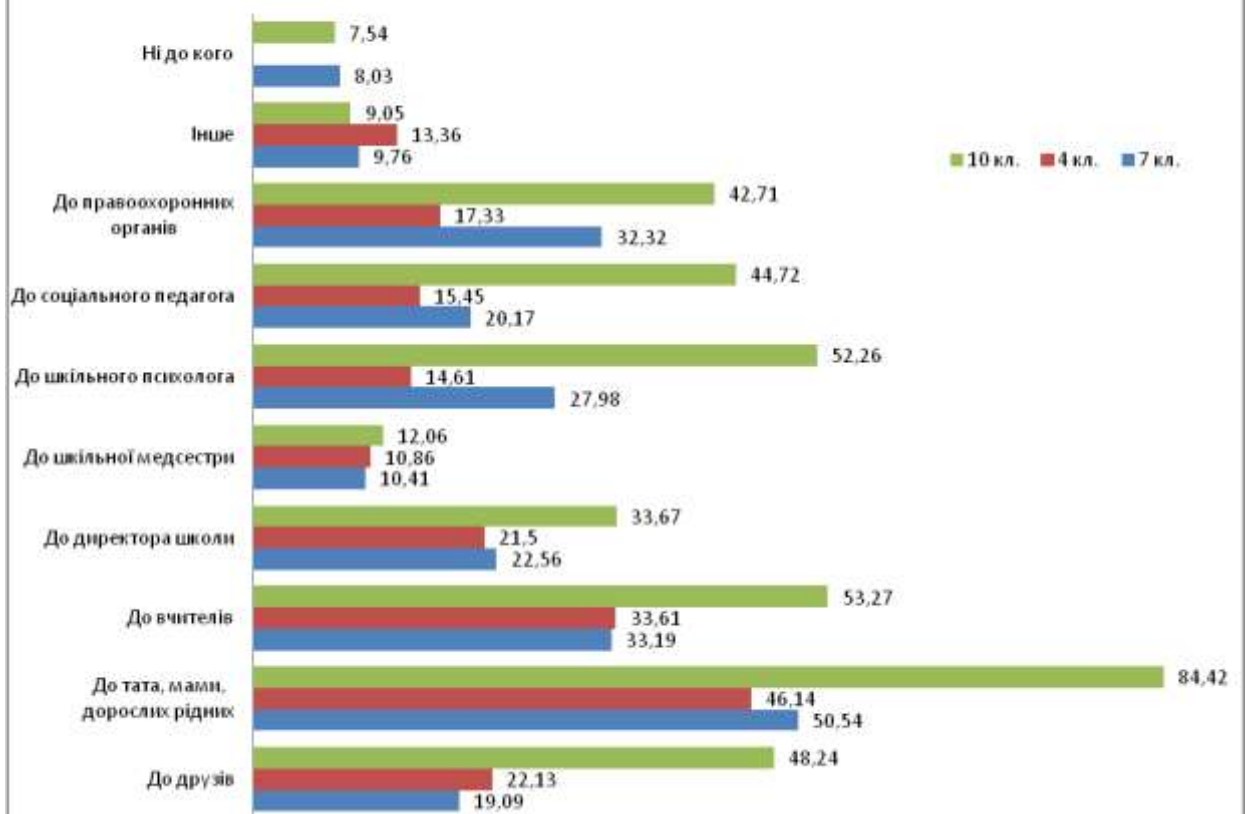
Діаграма 52а (учні). Як, на твою думку, треба поводитись, якщо ти став/с тала свідком гендерного насильства відносно іншої дитини?

Діаграма 53 (учні). До кого ти або твої друзі можуть звернутися по допомогу, щоб захиститися від гендерного насильства?

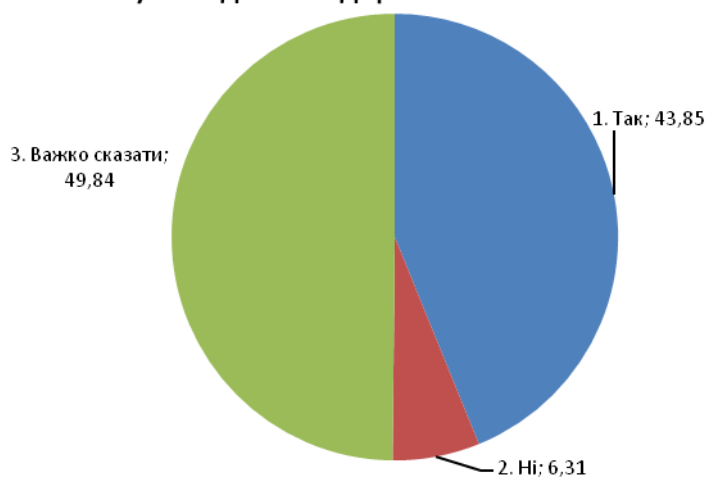
Діаграма 53а (учні). До кого ти або твої друзі можуть звернутися по допомогу, щоб захиститися від гендерного насильства?

Діаграма 54 (вчителі). Чи звертаються до Вас особисто діти по допомогу у випадках гендерного обумовленого насильства?

Діаграма 55 (вчителі). Чи завжди ви можете допомогти у випадках гендерного насильства?

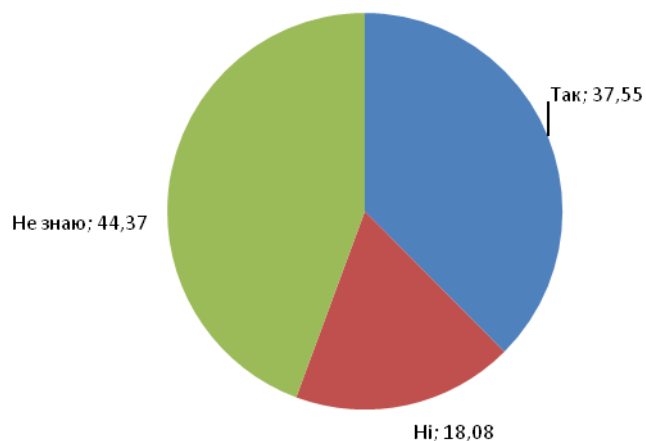
Діаграма 56 (вчителі). Кого ще Ви можете залучити щоб надати допомогу у випадках гендерного насильства

IV. Якщо є проблема гендерного насильства, яку допомогу потребують діти та вчителі для її вирішення

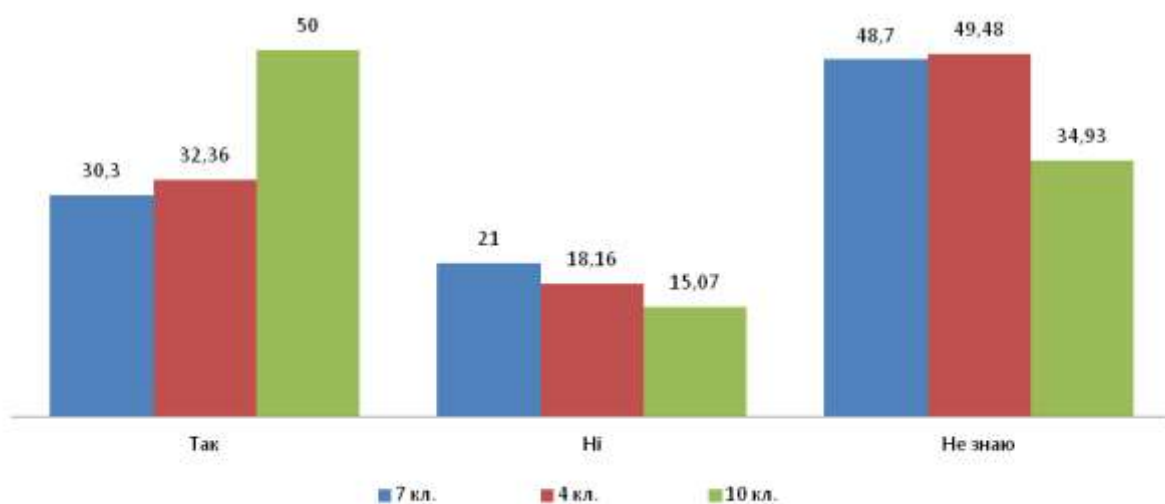
Діаграма 57 (учні). Чи вважаєш ти, що дорослі мають більше працювати, щоб запобігати проявам гендерного насильства?

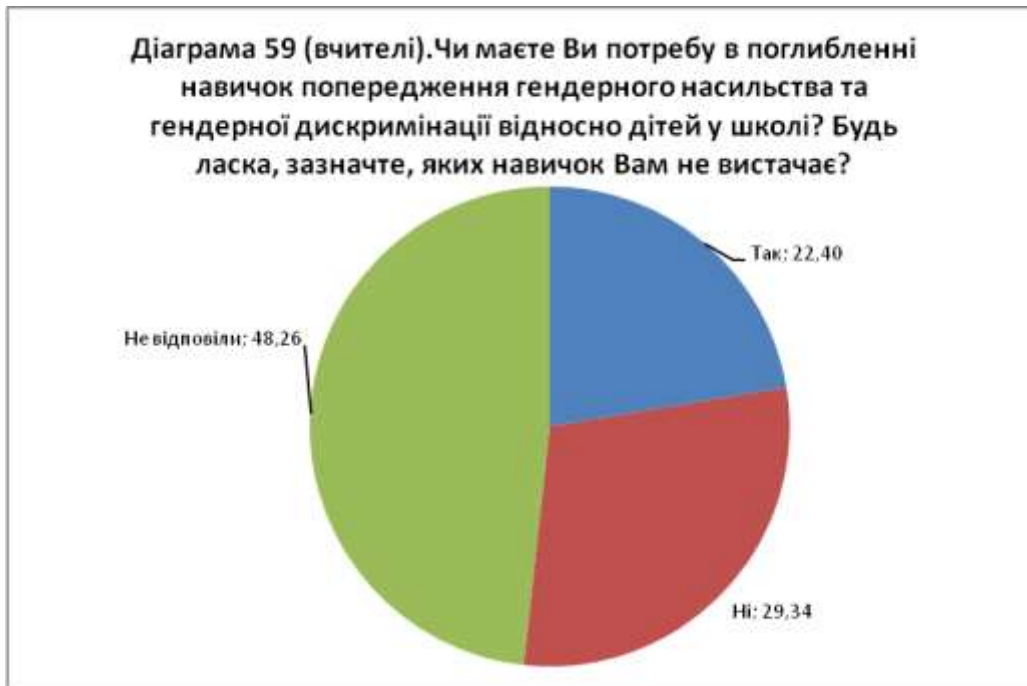

Діаграма 58 (вчителі). Чи вважаєте Ви достатньо ефективними засоби, які Ви маєте для допомогу у випадках гендерного насильства?

Діаграма 58а (учні). Чи вважаєш ти, що дорослі мають більше працювати, щоб запобігати проявам гендерного насильства?

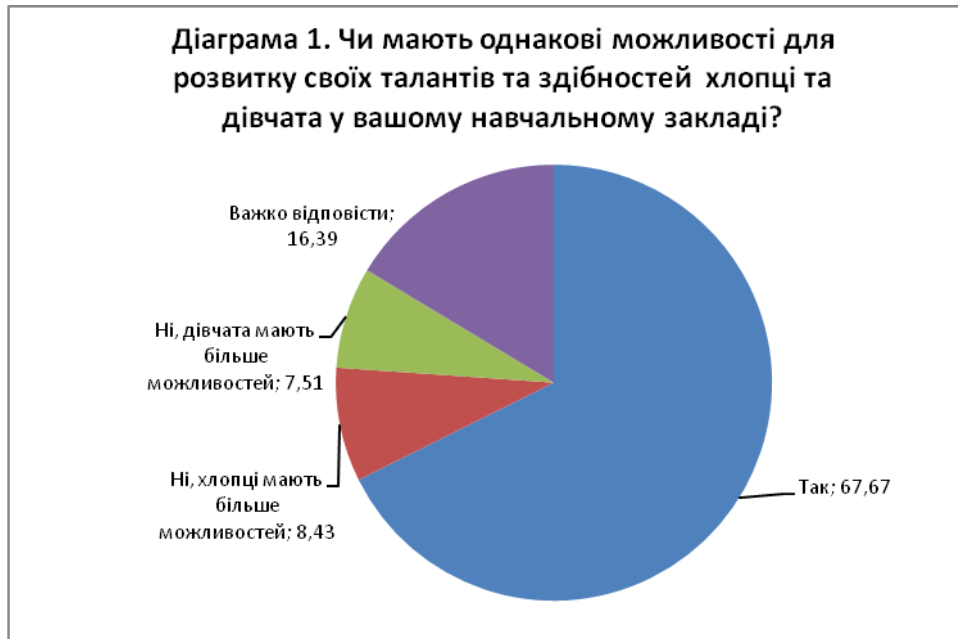

На основі обробки та аналізу отриманої інформації можна зробити наступні висновки.

I. Чи рівне залучення дівчат та хлопців до різного роду заходів у навчальному процесі у загальноосвітніх навчальних закладах.

Перший блок питань анкети стосувався рівне залучення дівчат та хлопців до різного роду заходів у школі, а відтак - бачення та усвідомлення учнями гендерних особливостей та проявів гендерної нерівності. Аналізуючи відповіді школярів та вчителів на питання стосовно рівності можливостей, навчальної та позанавчальної активності дівчат та хлопців, представництва у самоврядуванні, можемо зробити загальний висновок щодо позитивної в цілому оцінки опитаними можливостей для самореалізації як чоловічої, так і жіночої частини учнівства. Проте більш детальний аналіз результатів показує певні особливості в оцінках не лише учнів та вчителів, але й представників різних класів (молодша, середня та старша школи).

Так, узагальнені результати відповідей на питання «Як ти вважаєш, чи однакові можливості мають хлопці й дівчата у твоїй школі?» представлені на Діаграмі 1. Як бачимо, дві третини опитаних (66,67%) вважають, що можливості залучення дівчат та хлопців до різного роду заходів в ході навчального процесу є однаковими. Майже рівна кількість опитаних схиляються в бік «нерівності» можливостей, і 16,39% не змогли відповісти на це питання.

Діаграма 1а дозволяє простежити зростання відсотків тих, хто вважає, що у їх школі хлопці та дівчата мають однакові можливості, від молодшої (49,06%) до старшої (70,22%) школи. Натомість знижуються відсотки тих, хто не зміг відповісти на питання.

При цьому опитані вчителі були майже однотайними у визнанні рівних можливостей для хлопців та дівчат (92,74%).

Наступні питання анкети деталізують ситуацію. При цьому отримані результати не дають підстав для однозначного висновку щодо рівності можливостей, оскільки оцінки представництвом різних груп респондентів рівня участі (чи замученості) хлопців та дівчат суттєво відрізняються.

Так, учні 7-х класів значно частіше вказують, що у їх школі старост-дівчат більше (43,51%), і лише 17,32% зазначили, що представленість дівчат і хлопців серед старост рівна (див. Діаграму 2).

А серед опитаних учнів 10-х класів вже 58% зазначили, що представленість дівчат і хлопців серед старост рівною, і тільки 17,28% вважають, що серед старост у їх школі більше дівчат.

Цікаво, що найчастіше однакове представництво хлопців та дівчат у старостатах школи зазначають саме вчителі (76,66%), підтверджуючи, таким чином, висловлену раніше позицію стосовно рівності можливостей.

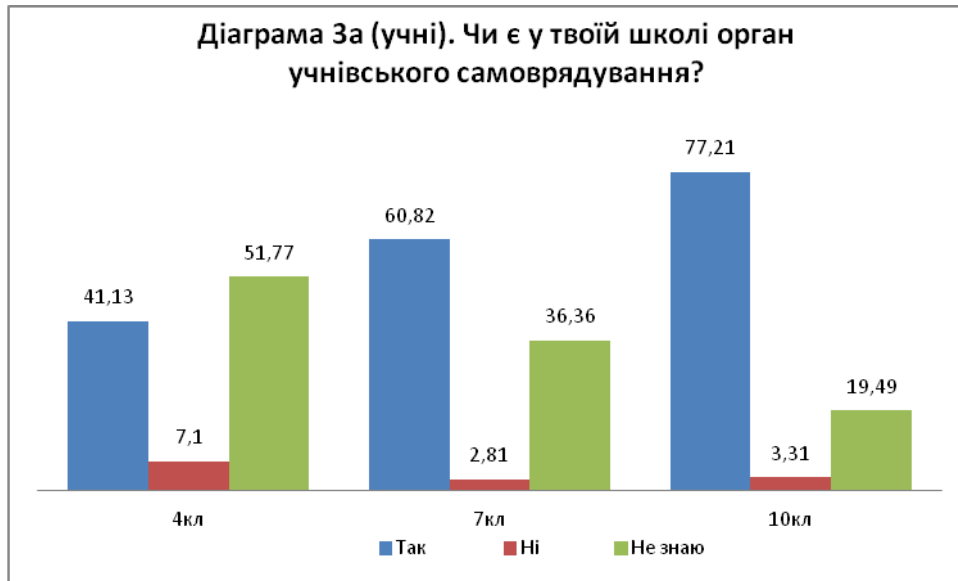

Загалом же на основі наведених показників можемо зробити проміжний висновок щодо більшої активності дівчат у даній сфері шкільного життя, адже у кожній з груп опитаних показники «нерівності» демонструють, що серед старост переважають хлопці.

Отримані результати опитування дозволяють зробити проміжний висновок щодо нечіткості уявлень школярів про учнівське самоврядування, оскільки 35,87% не знають про його існування (очевидно, старост представниками самоврядування вони не вважають, хоча знають про них).

Зазначені у Діаграмі 3 показники конкретизовані у наступній Діаграмі За і дозволяють зробити висновок щодо суттєво меншого рівня обізнаності учнів молодшої школи по цьому питанню. Адже половина (51,77%) опитаних учнів 4–х класів зазначила, що не знає, чи є у їх школі учнівське самоврядування. Тоді як серед десятикласників 77,21% впевнено зазначили, що у їх школі є учнівське самоврядування.

А наш попередній висновок щодо нечіткості уявлень школярів про учнівське самоврядування підтверджують показники Діаграми 4, оскільки третина опитаних не змогла визначитись, чи мають однакове представництво у самоврядуванні їх школи хлопці та дівчата. І 37,23% зазначили, що представництво є рівним.

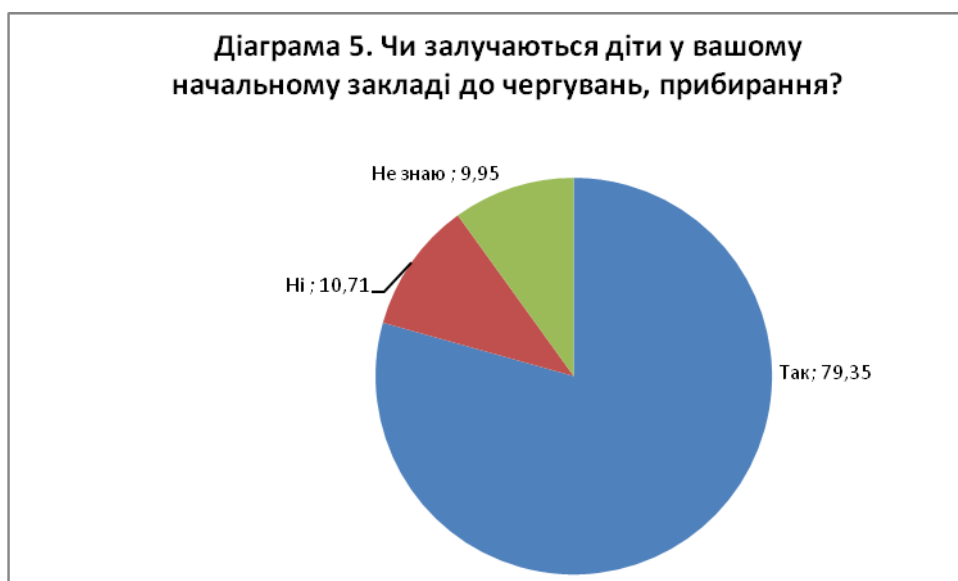

Більш детальний аналіз результатів показує традиційне вже переважання вчителів серед тих, хто вважає, що в учнівському самоврядуванні їх школи дівчата та хлопці представлені на рівних (75,39%). Тоді як серед учнів такої впевненості у рівному представництві ми не бачимо – найвищий показник (серед 10-х класів) не перевищує 48%.

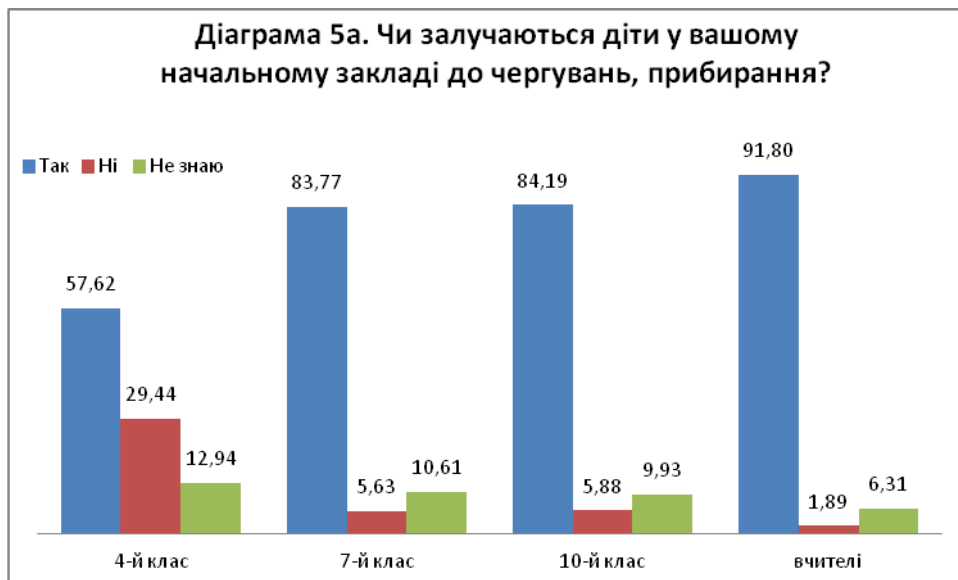

Наступний блок питань анкети стосувався залучення учнів до чергувань та прибирання. І відповіді на питання цього блоку демонструють високий рівень однотайності у відповідях.

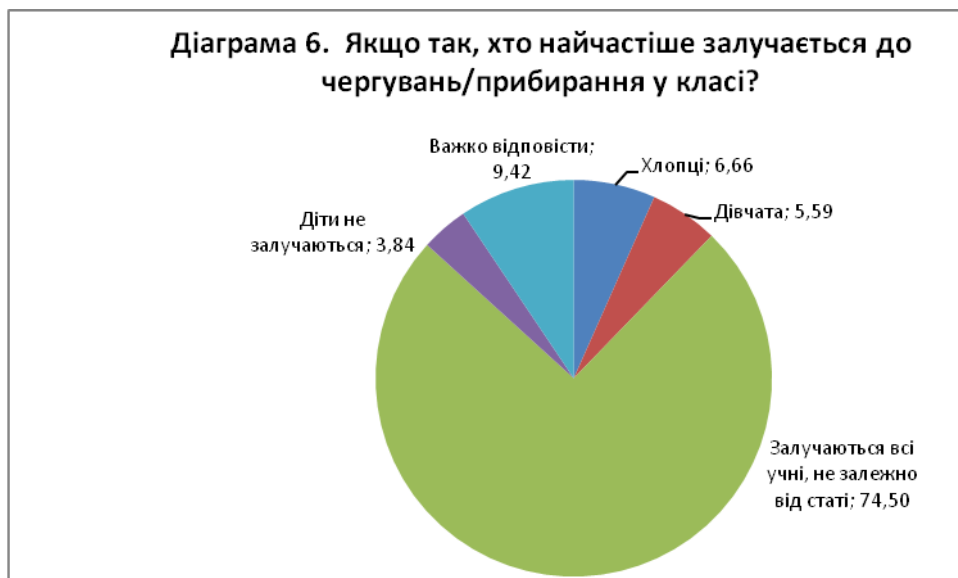
Так, 79,35% опитаних зазначили, що учні залучаються до чергувань та прибирання у школі (Діаграма 5). Біля 10% відповідно зазначили, що діти не залучаються або ж не знають про таке.

При цьому найнижчі показники тих, хто погоджується, що діти залучаються до чергування та прибирання у школі, виявлено серед учнів 4-х класів (57,62%). У цій групі виявлено і найбільше тих, хто зазначив, що діти до цього не залучаються (29,44%). А от учні старших класів та вчителі демонструють практично рівні показники по цьому питанню (Діаграма 5а).

Переважна більшість опитаних зазначають, що до чергувань та прибирання у класі учні залучаються незалежно від статі (74,5%). І рівень впевненості у цьому зростає від молодших до старших учнів. А найвищі показники демонструють вчителі (88,33%) (див. Діаграми б та ба).

Досить близькі показники маємо і серед відповідей на питання стосовно залучення хлопців та дівчат до чергувань по школі та прибирання території.

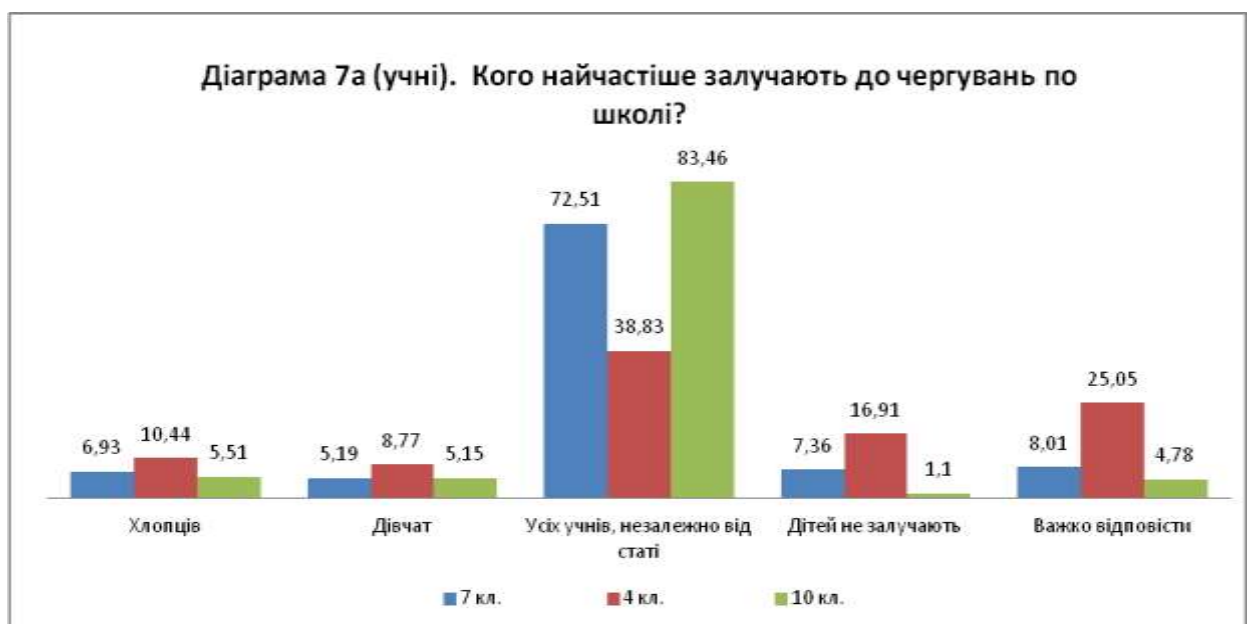
Зазначимо, що вчителі традиційно більш впевнені у відповідях та підкреслюють, що учні залучаються незалежно від статі (85,17%) (див. Діаграму 7).

Тоді як серед учнів лише 64,93% вважають, що до чергувань по школі їх залучають незалежно від статі. При цьому 8,46% зазначили, що дітей взагалі не залучають, і ще 12,61% опитаних не змогли відповісти на питання.

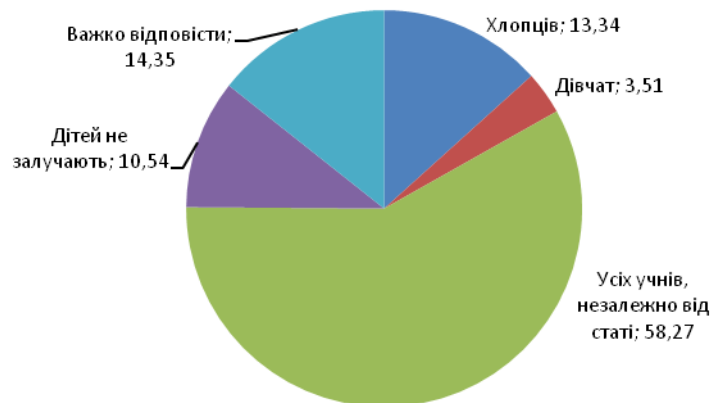
Наведена Діаграма 7а ілюструє відповіді учнів молодшої, середньої та старшої школи. Як бачимо, більш впевнені відповіді демонструють учні 10-х класів, а молодші школярі частіше зазначають, що дітей взагалі не залучають до чергувань по школі (16,91%), або ж не змогли відповісти на питання (25%).

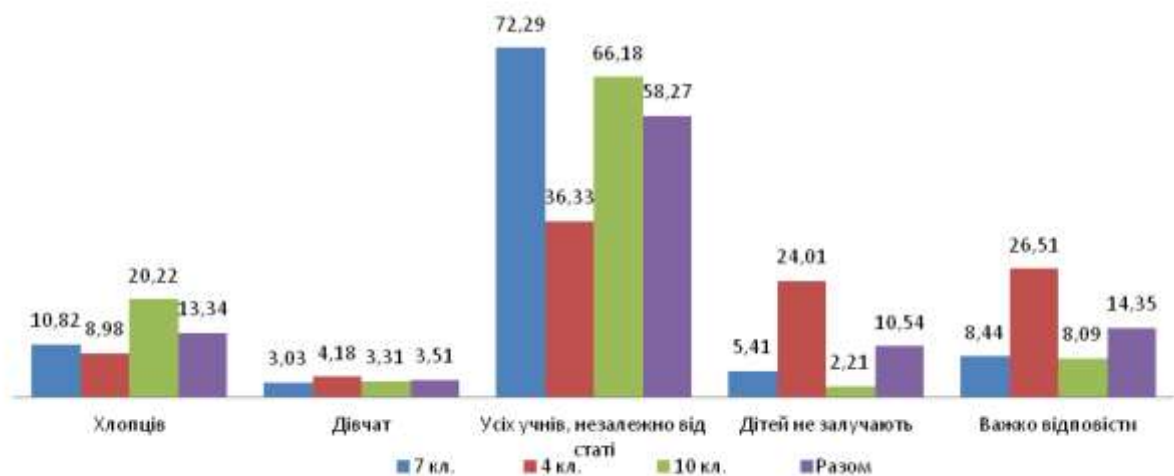
Аналогічне співвідношення маємо і стосовно відповідей учнів на питання щодо їх залучення до прибирання території школи (Діаграма 8).

58,27% опитаних зазначили, що залучають всіх учнів, незалежно від статі. Проте у цьому питанні маємо суттєво вищі (13,34%) показники тих, хто вважає, що хлопців залучають частіше (у порівнянні з показниками залучення дівчат – 3,51%)

Діаграма 8 (учні). Кого найчастіше залучають до прибирання території твоєї школи?

Діаграма 8а (учні). Кого найчастіше залучають до прибирання території твоєї школи?

Таким чином, відповіді учнів та вчителів на питання стосовно наявності рівних можливостей та залучення учнів до участі у самоврядуванні, до чергувань та прибирання у школі не демонструють чіткого і акцентованого переважання можливостей чи обмежень для хлопців чи дівчат. Скоріше можемо говорити про не надто високий рівень актуальності цих питань для більшості учнів, які не відчувають видимих порушень чи преференцій.

Проте варті уваги досить впевнені та одностайні позиції вчителів, які по всіх без винятку питаннях цього блоку зазначають рівні можливості, рівне представництво та однакове залучення хлопців та дівчат до робіт у школі.